

noortevahetused

noortealgatused

noorte demokraatiaprojektid

Euroopa vabatahtlik teenistus

koolitused ja võrgustikuprojektid

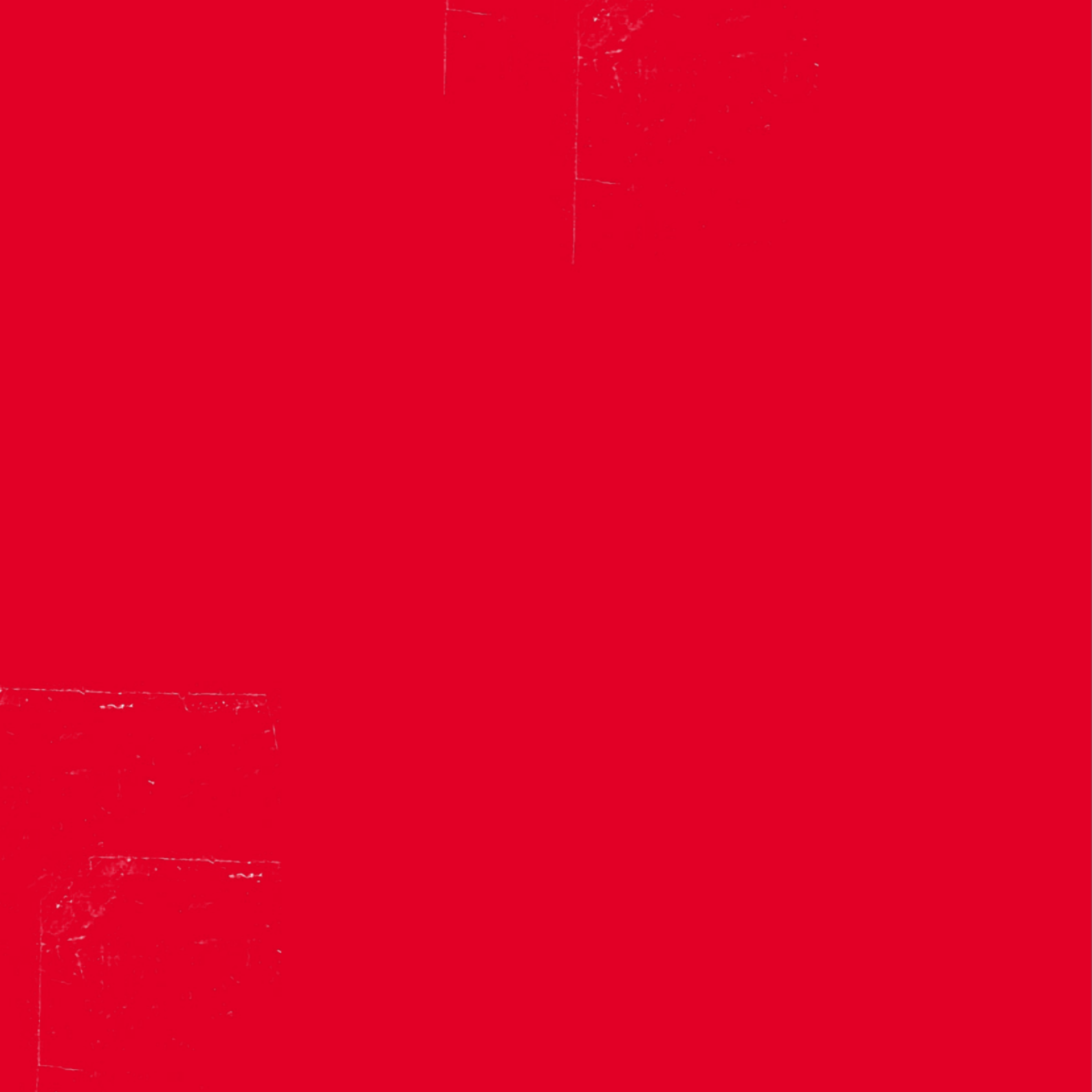
noorteseminarid

koolitustegerus

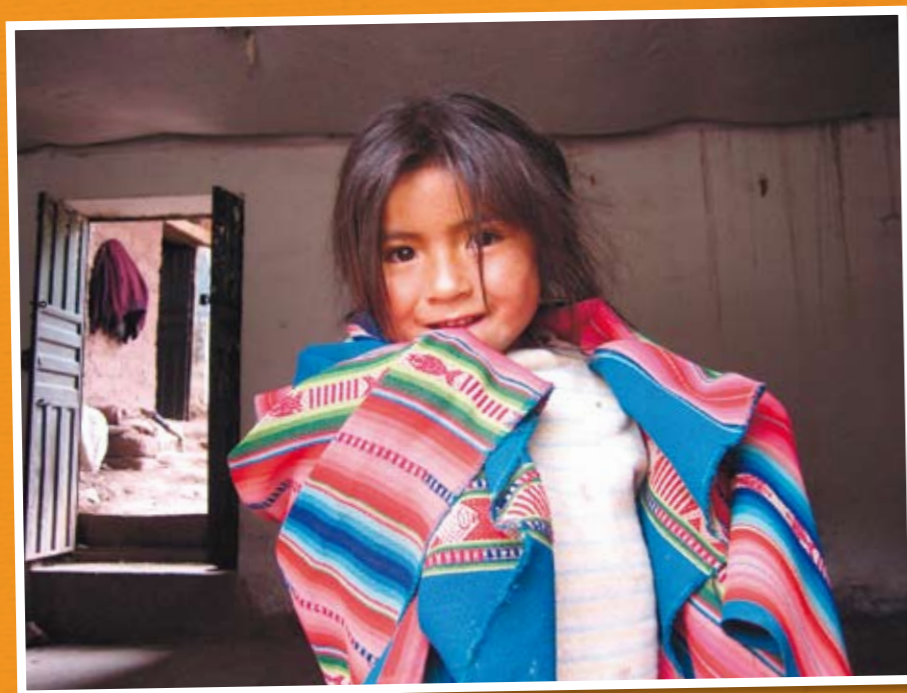
statistika

**Programm Euroopa Noored
aastaraamat 2007**

Eessõna	5
Alaprogrammid	
Noortevahetused	7
MTÜ Life Zone noorteühendus „Let's Recycle Us!”	7
MTÜ Continuous Action „Enjoyable Life”	9
Erasmus Student Network Tallinn „Between Faith and Destiny - the Role of Religion and Beliefs in Our Lives”	11
Noortealgatused	15
MTÜ Helesinine Unistus “Mängime Ruhnus noorsootöö liikuma”	15
MTÜ Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit “MINA”	17
MTÜ IPS Eesti „Rohkem teadmisi tuumaenergeetikast”	20
Noorte demokraatiaprojektid	23
Euroopa vabatahtlik teenistus	25
Vabatahtlik Hedda Lippus Peruus	25
SA Maarja Küla kogemusest vabatahtlike vastuvõtmisel aastatel 2004-2007	27
Vabatahtlik Juta Männisalu Portugalis	29
Koolitused ja võrgustikuprojektid	33
Arengukoostöö Ümarlaud “Global Education Seminar: Creativity in Global Actions”	33
MTÜ Eesti Noorsootöötajate Ühendus „Mitteformaalne õppimine formaalhariduses”	35
MTÜ Tähe Noorteklubi „Loovust kasutades paremaks noorsootöötajaks”	38
Noorteseminarid	41
MTÜ Eesti Väitlusselts „European Universities Debating Championships 2008, Tallinn”	41
Vähemate võimalustega noorte kaasamine	44
Koolitustegevus	46
Ülevaade Euroopa Noored Eesti büroo koolitustegevusest	46
Muljeid Euroopa Noored koolitustelt	48
Eesti osalejad rahvusvahelistes koolitustes Euroopa Noored koolitus- ja koostöökava raames aastal 2007	53
Statistiline ülevaade	59
Toetatud projektid	69

Reet Kost
Euroopa Noored Eesti büroo juhataja

Tänaseks on Euroopa Liidu kodanikuharidusprogrammi Euroopa Noored elluviijad kogunud arvestataval hulgal kogemusi, mistõttu on igati ajakohane tõstatada taas küsimus programmi kaudu saadava mitteformaalse õpikogemuse väärtusest ja kvaliteedist ning sellest, mis seda mõjutab!

Mõeldes programmile seatud üldisele eesmärgile toetada kodanikeühiskonna – so osaluse, koostöö ja avatuse – arengut, on programmil Euroopa Noored vaieldamatult ühiskondlik-poliitiline mõõde. Noore arengu seisukohalt ei peaks see eesmärk teostuma juhuslikult vaid toetuma asjatundlikule ja oskuslikule juhendamisele.

Aeg-ajalt tundub, et noortevaldkonnas ei pöörata piisavalt tähelepanu sisulistele teadmistele ning pahatihti jääda liialt meetodikeskseks ja nii kulutatakse mõttetult aega tegevuste läbiviimisele, mille analüüsist aga lubamatult kiiresti üle libistatakse.

Selleks aga, et noorte mõtlemine saaks areneda, peavad noortejuhid ja noorsootöötajad omama ja rakendama nii sotsiaalseid oskusi kui sisulisi teadmisi ning oskama neid noorte õppeprotsessi aktiivseks toetamiseks omavahel ühendada. Just sellisel moel tagame noorsootöö pedagoogilise tegevuse professionaalsuse nii programmis Euroopa Noored kui noorsootöös laiemalt.

Eestis pole mitteformaalne haridus, kui oluline formaalse hariduse süsteemi täiendav õppevorm noorte inimeste täiskasvanuks saamisel, veel veenvalt tunnustust leidnud. Mis seal salata, ka noorsootöö alles võitleb oma koha eest päikese all!

Samas esitatakse järjest enam küsimusi kooliväliste õppimiskogemuste mõju, tulemuste, hindamise, kvaliteedi ja tõhususe kohta ning võrreldakse neid kooliharidusega. Seda, et neid küsimusi esitatakse, pean vägagi oluliseks muutuseks mõtlemises ja edasiviivaks sammuks teel mitteformaalse õppimise ja noorsootöö sotsiaalse ja formaalse tõsiseltvõetavuse ning tunnustamise poole.

2007. aasta oli tähelepanuväärne, kui võrd tähistas nii Euroopa Noored kümnendat tegevusaastat Eestis kui uue programmifaasi 2007-2013 algust Euroopas. Aastaraamat 2007 annab muljetavaldava läbilõike Eestis programmi kaudu toetatud noorteprojektidest, mis peegeldavad kodanikeühiskonna väärtusi ja noorte aktiivset rollivõttu nende teadvustamisel, arendamisel ja ellurakendamisel.

Disainerid oma modellidega

Nüüd oleme igaveseks seotud!

MTÜ Life Zone noorteühendus „Let's Recycle Us!”

Anna Korjakina

Projekt „Let's Recycle Us!” toimus 2007. aasta juulis Pärnumaal ja kestis kümme õnnelikku päeva. Projekti teostajaks oli Pärnu linna mitte-eestlaste noorteühendus MTÜ Life Zone.

34 noort Eestist, Itaaliast, Horvaatiast ning Bosnia ja Hertsegoviinast tulid kokku, et arutleda väga huvitavatel ja päevakajalistel teemadel nagu jäätmete taaskasutamine, keskkonnakorraldus, säästlik areng ning aus kaup. Teemad polnud noorte jaoks lihtsad, kuid noortehid said hakkama püstitatud eesmärgiga – tõsta noorte teadlikkust ning selgitada teemat nii, et see noortele huvi pakuks ja aktiivset osavõttu soodustaks. Projektis osalenud noored tundsid muret selle pärast, mis keskkonnas nad elavad ning soovisid läbi säästva tarbimise maailma parandada. Noortevahetuse teema oli osalejatele huvitav ka seepärast, et kõikide osalejate päritoluriigid on erineval arengutasemel – arutelud olid kuumad, igal noorel oma vaatepunkt.

Ka praktilises osas oli iga noor omanäoline. Üks päevadest pühendati kunsti meistriklassidele – muusikale ning moele. Ainuke reegel oli teha kõik kostüümid ning muusikainstrumendid jäätmetest! Noored meisterdasid terve päeva. Õhtul toimus laagris Gala Show, mis kukkus välja nii suurepärase, et otsustasime järgmisel päeval ka Pärnu linnaelanikele ennast näidata. Tuntud klubimuusika pala kõlas uues esituses – purgid, pudelid, nõõrid, karbid, kastid – jäätmete orkester kõlas nii omapäraselt, et inimesed tulid lähemale ja tantsisid muusika saatel. Modellid käisid oma kõrgmoe kleitides ringi ning kutsusid rahvast lähemale.

Suur kamp noori tuli Pärnusse kaheks päevaks ja linn „plahvatas” energiast, naeratustest, muusikast, uutest ideedest! Kahjuks ei mõistnud meid kõik kohalikud, põhjamaa temperamendiga inimesed – parem on olla tasa ja püüda mitte kedagi tülitada. See oli suurim kultuuri okk meie Lõuna-Euroopa külalistele. Samuti ei saanud nad aru, miks ööd on nii valged ja meri nii külm, miks nii ilusad inimesed on nii kurjade nägudega ja miks peab lahku minema uutest sõpradest!

Meie projekti laul:
„Let's recycle it all,
And never grow old.
It's so amazing by this beautiful see,
And it feels so god damn free!”

Nüüd teame, mis muusikainstrumentid on Bosnia ja Hertsegoviinas!

Kui ööde, mere ja inimeste suhtes me midagi parata ei saa, siis viimast probleemi saame lahendada küll – ja juba 2008. aasta suvel saame uuesti kokku teisel pool Euroopat, et korrata magamata öid, keeleõpet, õppida teineteist paremini tundma ning muidugi arutleda, kuidas me saame maailma paremaks teha!

Projektjuhina olen selle noortevahetusega rahul – noored olid aktiivsed, meil olid kogemusega noortehid, osalised aga põneva maailmavaatega ja entusiastlikud. Minu jaoks oli noortevahetuse korraldamine väga suur väljakutse ning ma ei saa öelda, et see oli kerge töö – oh ei! Kuid hetkel, kui viimased teiste riikide osalejad kadusid lennujaama passikontrolli ukse taha, tekkis tühi tunne. „Mis nüüd?“ – küsisid noored ja ma ei teadnud, mida vastata. Ja kuigi ma ütlesin enne, et ma enam kunagi ei võta nii suurt vastutust enda peale, vastasin neile: „Nüüd me teeme ükskõik mida, et korraldada seda tunnet. Meil on nüüd, mille nimel töötada!“

MTÜ Continuous Action „Enjoyable Life”

Piret Luik

Eellugu

Noortevahetusprojekt „Enjoyable Life” on oma järjelt juba neljas noortevahetus samade partneritega. Kõik sai alguse 2003. aasta SALTO-koolitusel Slovakkias. Seal koorus välja esimene noortevahetuse idee „What Normality Really Means?”, noorsoovahetus toimus 2004. aasta märtsis Hispaanias, sealt edasi samade partneritega uus projekt „Share Your Abilities” 2005. aasta märtsis Sloveenias, 2006. aasta juulis toimus projekt „Take A Challenge” Kreekas ning siis oligi kord Eesti käes ning 2007. aasta suve lõpus, 27. august – 3. september, võõrustasime oma partnereid Kloogaranna noortelaagris. Nagu loetletud projekti nimedest võib aimata, siis nendes projektides on kaasatud erivajadustega noored. Idee ongi selles, et koos tavanooortega kaasata projektidesse ka erivajadustega noori, et siis teineteiselt õppida ja kogemusi jagada.

Projektist lähemalt

MTÜ Continuous Actionile oli see esimene noortevahetusprojekt Eestis vastu võtta. Varasemalt oleme küll osalenud ja mitmeid projekte ette valmistanud, kuid nüüd saime esimest korda vastuvõtjatena „käe valgeks”. Tänu osalemiskogemusele ja tihedale koostööle partneritega korraldusliku poole pealt suuri raskusi ei tekkinud. Tegemist on küll pikaajaliste partneritega, kuid igal noortevahetusel on kaasatud ka uusi osalejaid. Projektides on oma tuumik, kes kõik käima lükkab, kuid osalejaid on nii eelmistest aastatest kui ka täiesti uusi tegijaid ning osalejaid, kes lisavad projekti uuenduslikke ideid ning omanäolisi mõtteid. Noored Hispaaniast, Kreekast, Sloveeniast ja Eestist, kokku 30 noort osalesid projektis „Enjoyable Life”,

et 8 päeva jooksul keskenduda teemadele nagu tervis, omaenese heaolu, erivajadustega noored vs tavanoores meie ühiskonnas. Erivajadustega noortest osalesid selles projektis liikumispuudega ja nägemispuudega noored.

Eesmärgiks oli pöörata suuremat tähelepanu meie igapäevastele harjumustele, hobidele, toitumisele, sportimisele ning sellele, et noored ise saavad palju ära teha ja enda tervise eest hoolt kanda. Kui oled pime või liikumispuudega, ei tee see inimesest kohe invaliidi, kes peaks kodus istuma ja oma tervise unarusse jätma. Iga osaleja koostas grupitöö käigus endale reaalse ja ideaalse nädalakava ning analüüsis neid. Muutuste sisseviimine oma nädalakavas sai alguse juba noortevahetuse ajal, kui noored valisid kolm tegevust, harjumust või pahet, mida juba noortevahetuse jooksul endas parandada. Näiteks Hispaania tüdruk Eva lubas söögi ajal rääkida ainult inglise keelt, kuna ta arvas, et ei saa sellega hakkama. Ta tõestas endale, et eksis. Lubati ka meres ujumas käia, iga päeva jalutada, korralikult süüa, rohkem magada, vähem suitsetada jne.

Üks huvitav ettevõtmine oli ka Laulasmaa SPA külastamine, kus saime nn. õpitubades tutvuda erinevate massaaživõtete ja lõõgastamistehnikatega. Erinevad grupid külastasid muusikaterapiat, laavakivimassaaži, Tai Chi massaaži ja kupumassaaži. Saime osaleda ka kogu grupiga vesiaerobikas, mis oli eriti õpetlik kogemus pimedatele ja neid assisteerinud noortele. Pärast SPA külastust panime aga enda kujutlusvõime tööle ning tegime nn *home-made* SPA sealsamas noortelaagris. Ideedest puudus ei tulnud ning kõik osalejad kinnitasid kui ühest suust, et kodukootud SPA-kogemus oli kordi nauditavam. Siit järeldus, et keha lõõgastamiseks ja naudinguteks pole vaja külastada luksuslikku SPA-d, meeldiva kogemuse saab ka lihtsate vahenditega, vaja läheb vaid veidi nutikust ja pealehakkamist.

Lõpetuseks

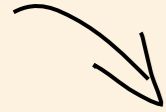
Kuna Eesti oli viimane, kes ei olnud veel noortevahetust vastu võtnud, siis sellega sai ring täis. Projekti lõppedes oli kõigil tunne, et samade partneritega võiks edasi koostööd teha, sama teemat võiks ka edasi arendada, kuid noortevahetus jääb ilmselt uutele tegijatele. Mõte on erivajadustega noorte võimalusi arendada meie ühiskonnas. Ja et seda veidi laiemas kõlapinnaga teha, siis ilmselt kas koolituse või seminari näol. Kindlasti ei jää see seltskond tegevusetult istuma.

Erasmus Student Network Tallinn „Between Faith and Destiny - the Role of Religion and Beliefs in Our Lives”

Eero Loonurm

Septembri alguses korraldas Erasmus Student Network Tallinn noortevahetuse Gruusias, Adjara piirkonna kuurortlinnas Kobuletis. Noortevahetuses osalesid kaheksa maa noored – Eesti, Saksamaa, Prantsusmaa, Poola, Gruusia, Ukraina, Moldova ja Aserbaidžaan - tahtsime, et meie projekti osaliste religioosne taust oleks võimalikult erinev. Meie projektis olid esindatud katoliiklus, luterlus, paganlus, ateism, õigeusk, islam ja judaism. Projekti suuremad eesmärgid olid tõsta noorte teadlikkust religioonide kohta ja anda neile võimalus õppida tundma üksteise kultuure, vähendada religioosset eelarvamusi ning edendada tolerantsust teiste kultuuride suhtes. Viisime läbi mitmeid töötubasid, mis käsitlesid religiooni ja selle mõtestamist. Esimestel päevadel tagasihoidlikumalt, kuid viimastel päevadel said projekti osalised rikkalikult teadmisi kõigi uskude erinevate tahkude kohta. Kuigi meie temaatika oli raske, saab öelda, et projekt kujunes tõeliselt edukaks.

Nii projekti korraldajatele kui läbiviijatele jäi töötubade osast meeltesse kõige enam kaks töötuba: **“Forum Theatre”** ja **“10 Questions I never dared to ask”**. Teatrivoorus mängisime läbi noorte valitud tüüpilised konfliktsituatsioonid, mis võivad olla ajendatud inimeste religioosse tausta erinevusest ning muude ebasoodsate asjaolude kokkulangemisest. Loodud situatsioonidele (näiteks turistid, keda segas viis korda päevas toimuv palvusele kutsumine; kriisisituatsioon lennukis erinevate uskude vahel; eri religioossete kogukondade soov ehitada pühamu samasse kohta) leiti väga head lahendused ja jääb üle vaid lootada, et see oleks ka päris elus nii! Teises meeldejäädavas töötoas lasime rahvusgruppidel panna kirja küsimused ning lasime need adresseerida teisele vabalt valitud grupile või siis jätta see suure ringi küsimuseks. Kõik osalised said rikkalikult uusi teadmisi ning juleti välja öelda mõtted, mida avalikult ehk poleks tehtud.

10

11

**Mis oli projekti juures kõige olulisem,
milliseid näpunäiteid anda teistele noortevahetuse läbivijatele?**

Töötubade juhid peavad olema eeskujuks teistele

Kui projekt teises riigis läbi viia, tuleb usaldada partnerorganisatsiooni

Üksteist tuleb usaldada, vaid nii saab projektist suurepärase projekt

Võta projektist maksimum - naudi iga sekundit, mil projekt kestab!

MTÜ Helesinine Unistus “Mängime Ruhnus noorsootöö liikuma”

Merit Uueni, Liisa Kukk

Ruhnu – see on 11,9 km² suurune, 5,5 km pikkune ja 3,5 km laiune kaunis saareke. Seal elab 2007. a 1. jaanuari seisuga 64 inimest, 31 majapidamises. Suvel leiavad Runö (rootsipärane nimi) saarele tee paljud turistid nii Eestist, Rootsist kui ka mujalt maailmast. See imeilus koht on lausa loodud puhkamiseks. Aga miks kogunesid 6. juunil Pärnu jahisadamasse ligi 50 noort sooviga jõuda pärast kolme- ja poole tunnist praamisõitu „Aegnaga” Ringsu sadamasse?

Need poolsada noort inimest olid kutsutud osa võtma projektlaagrist „Mängime Ruhnus noorsootöö liikuma”, mille eestvedajateks olid kolm Tallinna Pedagoogilise Seminari noorsootöö II kursuse tudengit: Merit Uueni, Kertu Lindma ja Liisa Kukk. Viie tore päeva peamiseks eesmärkideks olid noorsootöö arendamine ja vaba aja veetmise võimaluste tutvustamine Ruhnu saarel, mandri noortega suhtluse arendamine ning noorte isetegevuse aktiveerimine.

Kohapeal veedetud kolm päeva olid meelelult sisutihedad. Mandrilt tulijatele tutvustati erilise ajaloo ja loodusega saart. Ruhnus on kaks kirikut, millest üks on teadaolevalt Eesti vanim säilinud puithoone ja kaks poodi. Külastati Ruhnu muuseumi, kus on 1998. aastast üleval püsiekspeditsioon umbes kolmesajast ruhnlastele kuulunud töö- ja tarbeesemest ning stendid fotode ja tekstidega. Iseenesest mõistetavalt vaadati ja kuulati üle laulva liivaga Limo rand – kaunimat annab otsida!

Nende päevade jooksul pandi proovile näitlemis- ja meeskonnatööoskused, õpiti breiktantsu, peeti maha põnev võrkpalliturniir mandri, Ruhnu ja Saaremaa noorte vahel, joonistati ja lauldi ühiselt, tehti liivakuhjasid ja –skulptuure, vaadati filme. Noorteorganisatsioonid, nende seas ENL (Eesti Noorteühenduste Liit), TEN (Tegusad Eesti Noored), Eesti 4H, EÕEL (Eesti Õpilasesinduste Liit) ja Euro < 26, tutvustasid end läbi praktiliste tegevuste.

Näha ja kuulda oli nii palju, et vaba hetke oli raske leida ja koguaeg oli lõbus. Öhtud sisustasid breigi- ja kõhutantsuetteasted ning noortebändid The Decoy, The Weird Band ja Second Door Right. Pidulikult anti üle „Ruhnik” – karikas kõige tublimale, töökamale ja Ruhnu jaoks enim panustavale inimesele.

Meeleoluka lõpu andis laagrile öölaulupidu: karaokeplaatide järgi võtsid viisi üles üks õhtujuhtidest Evelin Vuus ja aktiivne laagriline Marilyn Tilga, kuid kogu seltskond haaras kiiresti nootidest kinni ja laulupidu sai hoo sisse. Öölaulupeo mõte oli üks esimesi, mis kindlasti kavatseti läbi viia. Eesmärgiks oli siiski ju mandri ja Ruhnu noorte ühtekuuluvustunnet suurendada.

Need kolm päeva on jätnud osalejatele erilise mälestuse. Ragnar Kekkonen, üks õhtujuhtidest, jutustas: „Terve see laager oli üks meeldejääv üritus, kuna Ruhnu saar ja see seltskond olid fantastilised ja päiksetõus Ruhnu rannas on midagi väga ilusat!”

MTÜ Helesinine Unistus loodab noorsootööd Ruhnus edasi arendama hakata ning esitada noortele uusi väljakutseid. Loodame saavutada olukorra, kus Ruhnu ja mandri noored suhtlevad tihedamini ning laiendavad läbi selle oma silmaringi: Ruhnu noored tutvuvad mandri eluga ja vastupidi. Tahaksime väga, et noorsootöö arenemine saarel annab kohalikele võimaluse rohkem maailma näha ja avardada oma silmaringi. See omakorda kergendab nende noorte valikute tegemist, mida, kus ja kuidas edasi tegutseda kui Ruhnu põhikool on lõpetatud.

Plaanime sarnaseid projekte edaspidigi korraldada. Ka üritusel osalenud noored kinnitavad, et sooviksid uuesti läbi elada midagi nii erilist, üllast ja lõbusat.

*Tuumikgrupp (vasakult)
Kertu Lindma, Merit Uueni, Liisa Kukk*

MTÜ Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit “MINA”

Evelin Tamm

FAKTE PROJEKTIST

Kuulmispuuetega noorte fotograafiaalne algatusprojekt “MINA” kestis 1. maist 2007. aastal kuni selle aasta 29. veebruarini. Projekti eesmärkideks oli suurendada kurtide noorte kaasatust kohalikes omavalitsustes tehtavasse noorsootöösse, parandada nende võimalusi võrdväärseks osalemiseks ühiskonnas ning tõsta avalikkuse teadlikkust kurtide noorte erilisest maailma kogemise viisist ja seda väärtustada. Projekti raames korraldati fotokursused noortele Tallinna Heleni koolis, foto ja filmitemaaline loovuslaager ning talvine fotokoolitus Rummusaares, näitus Kristiine Noortekeskuses ning perelaagris viidi läbi multifilmi töötuba. Samuti trükiti ja levitati kaasava noorsootöö võimalusi selgitavat flaiirit erinevatel noorsootöö üritustel.

KOGEMUSEST

Iga projekt on omamoodi huvitav kogemus ja õppimisprotsess. Noortealgatusprojekti eeliseks on paindlikkus, vähene bürokraatia ja Euroopa Noored büroo igakülgne toetus projekti vedajatele. Seetõttu on see hea kogemus neile noortele, kellel projektidega veel vähe kokkupuudet. Arvan, et meie projekti eeliseks oli hästi läbitöötatud ajakohane idee, noorte aktiivsus ja oma ala asjatundjate kaasamine.

IDEE

Võrdsed võimalused

Euroopa Liidus räägitakse palju võrdsed võimaluste loomisest kõikidele kodanikele, see oli ka eelmisel aastal eriti rõhutatud teemaks. Põhiliseks probleemiks endistes idabloki maades on, et seadusandlikult oleme nüüd Euroopas, aga hoiakutelt ikka veel minevikus. Seetõttu ongi vajalik ka noorsootöös kõrgendatud tähelepanu puuetega noorte aktiveerimisele ja kaasamisele. Muutmist vajavad nii puuetega inimeste endi kui kogu ühiskonna hoiakud. Omaette sihtgruppi moodustavad spetsialistid, kes puuetega noortega töötavad. Ollakse ikka veel arglikud ja sageli väidavad nii

Pildikesi projektist

“Talvel oli meil Rummusaare laagris teemaks fotograafia. Kõik, mis seal tegime, oli minu jaoks huvitav, sest ma ise olen juba pikemat aega fotograafiaga tegeleenud. Sain nüüd veel rohkem teadmisi ja kogemusi. Kõik oli minu meelest vahva!”
Sirle Papp (19.a.)

“Ma arvan, et on väga hea, et programm Euroopa Noored annab noortele võimaluse end arendada ja oma unistusi täide viia. Seetõttu oli kurtidel noortel võimalus projekti raames filme ja fotosid teha, mida muidu ei tehta. Kõige rohkem on mul hea meel selle üle, et Euroopa Noored Eesti büroo töötajad on alati abivalmis ja vastavad kohe küsimustele (projekti kirjutamise ajal jne). Aga miinus on see, et projekti kirjutamine on kõige keerulisem ja nõuab väga palju tööd. Põhjalik taotluse koostamine on kurtidele raske ja paljud kurdavad selle üle. Küllap on seda keerulist taotlust vaja Euroopa Liidu jaoks.”
Triin Jõeveer (25.a.)

täiskasvanud kui ka noored ise, et puuetega noorte kaasamine noorsootöösse on võimatu ja välistatud. Kui lugeda täna kehtivat noorsootöö seadust, siis puuetega noori seal mainitud ei ole, selle sihtgrupi huvid on täiesti esindamata. Samas on ka puuetega noortel võrdsed õigused saada osa noortele suunatud avalikest teenustest. Siit saigi alguse idee käesoleva projekti ellukutsumiseks. Põhiideeks oli kurtide noorte aktiveerimine noorsootöös ja teisalt ka noorsootõtajate teavitamine, et noorsootöö kuulmispuuetega noortega on võimalik ja vajalik.

Miks just fotograafia?

Kuulmispuue on lapsele tihti kaasasündinud puue ja juba varases lapseas õpivad kurtid noored nägemismeele kaudu impulsse vastu võtma. Seega on kurtide ja vaegkuuljate noorte eeldused visuaalseks eneseväljenduseks väga head. Kahjuks ei ole tänaseni sellele aspektile nende arengus erilist tähelepanu pööratud, koolihariduses keskendutakse peamiselt riiklikust tavaõppekavast lähtuvatele tegevustele, mis põhinevad eelkõige eesti kirjakeelel. Kurtide eesti keele tase on sellest hoolimata sageli väga algeline ja nad ei suuda end selle kaudu vabalt väljendada.

Samal ajal tegelevad paljud kurtid noored fotograafia ja filmiga koolist vabal ajal, kuid spetsiaalseid oskuseid ja teadmisi nad selleks saanud ei ole. Oma projektis keskendusime fotograafiale kui visuaalsele eneseväljendusviisile, kui võimalusele ennast läbi foto teistele avada - sellest ka pealkiri “MINA”.

Fotograafia kaudu on kuuljatel ja kurtidel võimalik suhelda ja leida mõlemale poolele mõistetavaid tegevusi. Projekti kaudu näitasime, et noorsootöö puuetega noortega on samasugune noorsootöö nagu nn tavanoortega tehtavgi. Sageli saab erinevaid sihtgrupe omavahel kokku viia, kui sellele aspektile oma töös suuremat tähelepanu pöörata.

NOORTE AKTIIVSUS

Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit on oma viieteistkümneme tegevusaasta jooksul viinud ellu mitmeid noortele suunatud projekte. Ka kurdid noored on juba mitu aastat ise aktiivselt noorsootööd teinud. Siiski on enamus tegevusi olnud suunatud ainult kurtidele noortele ja seega on laiemast nn noorsootöösse kaasamisest siin raske rääkida.

2007. aastal loodi Kurtide Noorte Organisatsioon (EKNO). Projekti „MINA“ ja selle eeltegevuste käigus said mitmed EKNOkad koolitusi ja praktilisi kogemusi nii raha taotlemise protsessis kui projektitöös. Kuna samaaegselt „MINA“ projekti käivitamisega hoogustus ka EKNO tegevus, siis vahetusid projektis nõu juhtrupi liikmed. See näitas, et eesmärgiks võetud noorte aktiveerimine oli tõeks saanud ja projekti tegevustesse kaasatud noorte hulk tegelikkuses kasvas.

ASJATUNDJATE KAASAMINE JA KOOSTÖÖ

Olulist rolli meie projekti õnnestumisel mängis ka hea koostöö erinevate organisatsioonide ja inimestega. Huvitavaks tegi projekti seegi, et koostöö oli kohati nii hea, et projekti plaane tuli muuta. Näiteks Kinobuss tuli meile kohe aktiivselt appi ja tegi osad planeeritud tegevused kasutades oma vahendeid ja meeskonda. Selline koostöökogemus oli rikastav mõlemale poolele. Projekti lõpusirgel oli selge, et meil on võimalus viia läbi veel üks koolitus Rummusaares. Sinna õnnestus meil kaasata Läti liivlane Janis Mednis, kes on üks Läti esifotograafe. Tööst, mis Rummusaares hallil talveajal tehti, koostasime näituse, mille kaudu tõmmata avalikkuse ja eriti noorte ja noorsootõtajate tähelepanu kõikidele võrdsete võimaluste loomisele noorsootöös ning panime kokku väikse flaieri.

MTÜ IPS Eesti „Rohkem teadmisi tuumaenergeetikast”

Roomet Sõrmus

IPS Eesti koondab endisi Saksa Liidupäeva praktikante. Meil on sarnased partnerorganisatsioonid teistes Euroopa riikides. Berliinis on tekkinud sõprusuhted erinevatest maadest pärit noortega, mistõttu on loomulik, et pärast koos veedetud aega on soov ka edaspidi koostööd jätkata. Regionaalsete ühisseminaride traditsioon on tekkimas ka Eestist, Lätist ning Leedust pärit endistel praktikantidel ning jätkuna 2006. aastal toimunud üritusele Lätis viisime eelmisel suvel läbi projekti, mille raames tahtsime nii ennast kui teisi noori harida tuumaenergeetika küsimustes.

Valisime selle teema, kuna meie arvates on kolme Balti riigi poliitikud uue tuumajaama võimaliku rajamise kohta liiga vähe infot andnud. Ikka ja jälle on kuulda, kuidas peaminister mingeid kokkuleppeid allkirjastab, kuid avalikku arutelu uue tuumajaama üle pole praktiliselt toimunud. Kuna oleme Saksa parlamendis praktiseerinud, siis teame, kuidas Bundestag töötab. Tundus õige, et ka meie riikides enne selliste suurte otsuste tegemist põhjalikult aru peetaks ja võimalikud probleemid selgeks vaieldaks.

Esmapilgul tundub valitud teema ilmselt üsna igav ja võib-olla isegi hirmutav, kuid samas olime projektitaotlust kirjutades kindlad, et tuleb tegeleda ka selliste tõsiste teemadega. Kui juba gümnaasiumiealisi noori peibutatakse piltidega ahvatlevast pensionipõlvest palmisaarel, siis miks ei võiks sedasama noort huvitada seegi, kuidas ning millistest allikatest ja milliste kuludega keskkonnale ja tarbijale tuleb muretu pensionieale särtsu andev energia. Energiaküsimused on ka üldises plaanis väga aktuaalsed, kuid üsna intrigeeriv oli arutada tuumaenergia üle. Tuumaeenergeetika on läbi aegade kogunud kirglikke pooldajaid ja vastaseid. Selles osas polnud ka meie grupp mingi erand. 30-ne baltlase seas olid arvamused tuumaenergia kasutamise osas üsna erinevad. Sai selgeks, et tegemist on nii keerulise ja mitmetahulise teemaga, mistõttu pole paha lisaks emotsionaalsetele arvamustele ka pisut rohkem faktilist infot saada.

Projekti tuumaks oli neljapäevane seminar, mis toimus Tallinnas ja Ida-Virumaal. Kõigepealt arutasime mitmete poliitikute ja ekspertide osavõtul Toompea lossis tuumaenergia kasutamise üle. Kutsusime esinema majandusministeeriumi abiministri Siim-Valmar Kiisleri, Eesti Energia arendusdirektori Harri Mikku, akadeemik Anto Raukase ja Saksa keskkonnakaitsja Regine Richteri. Arutelu kujunes oodatust põnevamaks ning seda tunnistasid ka algselt vaid veerandiks tunniks tervitussõnu ütlenud Riigikogu liikmed, kes lõpuks viibisid kohal terve arutelu aja ning hiljem tunnistasid, et mõttevahetus kujunes nendegi jaoks üllatavalt sisukaks.

Kuna meie üritus toimus juhuslikult vahetult enne Riigikogu arutelu tuumaenergia üle, siis suure üllatusena oli ka ajakirjandus seminarist väga huvitatud. Olgem ausad, mingit korralikku kava pressiga suhtlemiseks meil välja töötatud polnud. Aga kohal olid Eesti Raadio, Päevaleht, BNS, Pervõi Baltiiski Kanal, Kuku raadio - nii et meediaga suhtlemine kujunes parajaks väljakutseks. Igatahes ajakirjandusega suhtlemise peale tuleks varem mõelda, sest eriti ei tahaks kellelegi soovitada isiklikku kogemust, kus ühe käega ühendad projektori ja sülearvuti vahelisi juhtmeid ja teise käega annad telefoniintervjuud raadio otse-eetrisse.

Kuna Eestis tuumaelektrijaama pole ja aatomienergiast rääkides ei saa mööda ka teistest energeetikaküsimustest, siis ürituse järgmised osad keskendusid põlvkivienergeetika ja selle probleemide tundmaõppimisele. Külastasime Kohtla kaevandusmuuseumi ja Balti elektrijaama Narvas. Läti majandusministeeriumi eksperdi osalusel arutasime Narva-Jõesuus toimunud seminaril ka taastuvenergeetika võimaluste üle, kuna just lõunanaabrite elektrist pärineb suur osa hüdroelektrijaamade toodangust. Meeleoludest Leedus andis ülevaate Leedu ühe suurima päevalehe Lietuvos rytas ajakirjanik.

Rahvusvaheliste seminaride korraldamisel on alati küsimuseks keeleprobleem. Õnneks oskasid seminarist osa võtnud noored mitut võõrkeelt. Ilma selleta oleks kõik palju raskem olnud. Kuigi algselt kavandasime ürituse läbi viia saksa keeles, siis tegelikkuses oli kasutuses ka inglise ja vene keel, mistõttu ükski arvamus või hea mõte keelebarjääri taha takerduma ei pidanud.

Lisaks seminarile tegime projektile ka kodulehekülje ning korraldasime ühe arutelu Kadrioru Saksa Gümnaasiumis, et ka laiemat ringi noori ärgitada tuumaenergeetika üle kaasa mõtlema. Samuti käisid gümnasistid energiamajandusega tutvumiseks ekskursioonil Ida-Virumaal.

Kuigi sellise projekti läbiviimine on parajalt suur väljakutse, oleme siiski veendunud, et asi oli seda väärt. Halb uneneb pärast üritust kiiresti (näiteks, kuidas meie kasutuses olnud Leedu buss pidevalt katki läks ja vaene bussijuht alatihti õlise ülakehaga bussi all turnis) ja meelde jäävad positiivsed emotsioonid.

Saime mitme päeva jooksul kasulikult koos Läti ja Leedu noortega aega veeta ja mõtteid vahetada. Lisaks tõsistele aruteludele ei puudunud ka õhtune meelelahutus. Käisime saunas, korraldasime viktoriini, tantsisime ja laulsime. Kõigile osalenule jättis sügava mulje Narva-Jõesuu lõputu liivarand. Energiateemale sobiva täiendusena toimus samaaegselt seminariga Narvas energeetikute päeva tähistamine, mis eriti Läti ja Leedu külalistele jäi meelde oma rahvarohkuse ning rahvusvahelise peomeeleoluga. Õine Narva suutis lõunanaabreid üllatada isegi saksa keelt emakeelena rääkinud taksojuhiga, kelle poolt kolmes keeles esitatud laul „Kaugel, kaugel, kus on minu kodu...” oli augustikuu öösse otsekui loodud.

*Siiri Liiva
Euroopa Noored Eesti büroo*

Alates 2007. aastast hakati Euroopa Noored programmi raames noorte osalusele ühiskonnaelus veelgi enam tähelepanu pöörama. Sellel eesmärgil käivitas Euroopa Komisjon kaks uut alaprogrammi: noorte demokraatiaprojektid ning kohalikud ja rahvusvahelised noorteseminarid. Mõlema eesmärgiks on laiemalt noorte osalusele kaasa aitamine ja sellele tähelepanu juhtimine.

Nii noorte demokraatiaprojektide kui ka noorteseminaride tutvustamiseks laiemale üldsusele viis ENEB 2007. aasta veebruaris asjast huvitatutele läbi vastavasisulise infoseminari. Aasta kestel tõsteti alaprogrammide nähtavust läbi erinevatel infoüritustel osalemise. Aitamaks kaasa kohaliku tasandi ideede tekkele ja arendamisele, saatis ENEB ka osalejaid kahele rahvusvahelisele koolitusele „GET INVOLVED“, mis leidsid aset juulikuus Belgias ning detsembrikuus Türgis.

Eelpool mainitud meetmed aitasid kaasa mitme noorte demokraatiaprojektide ideede sünnile. Kuivõrd aga alaprogramm on alles arenemisjärgus ja ka Euroopa Komisjon tegeles terve aasta alaprogrammi kontseptsiooni välja arendamisega, ei toonud see Eestis ühtegi taotlust alaprogrammis 1.3 aastal 2007. Siiski on see aidanud kaasa võimalike takistuste ja väljakutsete identifitseerimisele, millega Euroopa Noored Eesti büroo seisab silmitsi alaprogrammi alase teadlikkuse tõstmisel võimalike taotlejate hulgas. Loodame juba 2008. aastal rahastada mitmeid noorte demokraatiaprojekte.

Euroopa kodanikuks olemine on väärtus, mis on Euroopa Noored programmi läbiv teema, kuivõrd kõik alaprogrammid kannavad olulisel määral rahvusvahelise ja ennekõike Euroopa tasandi koostöö mõõdet. Noorte demokraatiaprojektide alaprogramm aga loob eriti head võimalused noorte aktiivseks osalemiseks nii kohalikul, regionaalsel, riiklikul kui ka Euroopa tasandil.

Vabatahtlik Hedda Lippus Peruus

Saatev organisatsioon Tartu Vabatahtlike Keskus

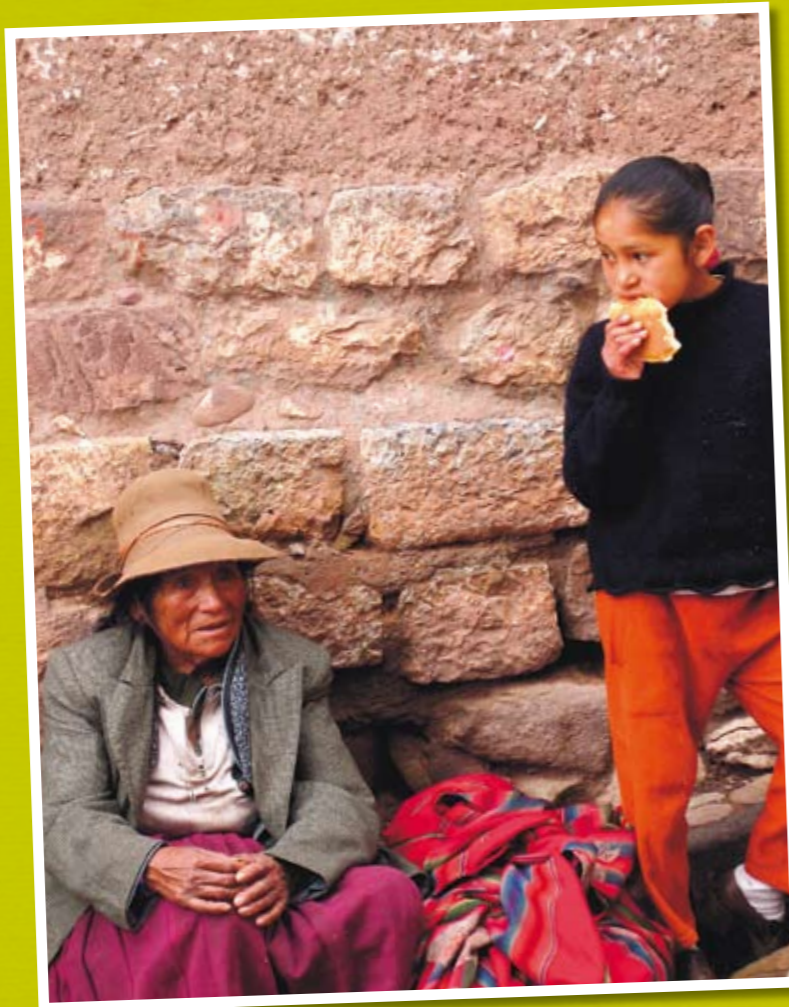
Hedda Lippus

Minu vabatahtliku kogemus pärineb eelmisest aastast, kui töötasin novembrist juunini tänavalastega Cuscos, mis on linnake Peruus.

Juba enne keskkooli lõpetamist olin otsustanud, et kohe edasi ülikooli õppima minna ei taha, vaid vajan aega järelemõtlemiseks ja endas selgusele jõudmiseks. Arvasin, et selleks sobib kõige paremini just vabatahtlik töö. Saab senisest kardinaalselt erineva elukogemuse ja samas on võimalus teha ka midagi kasulikku. Küsimus oli nüüd, kuidas seda teostada. Väikest uurimistööd tehes avastas, et programmi Euroopa Noored raames on võimalik minna välismaale vabatahtlikuna töötama. Sain kokku Marit Kannelmäega, kes rääkis mulle täpsemalt nõuetest, mida peab täitma ja kuidas taotlusprotsess käib. Nimelt kui Euroopa Liidu raames piisab mõne olemasoleva projektiga liitumisest, siis Euroopast välja minekuks peab projekti sisuliselt ise kirjutama. Ning tasapisi hakkas mu väikesest ideest juba projekt kujunema. Projekti valmimise eest ei jõua ma ära tänada Tartu Vabatahtlike Keskust (praegu kannab nimetust Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus), mis oli mulle saatvaks organisatsiooniks ning aitas projekti valmimisele väga palju kaasa. Ja väike nõuanne teistele, kes kavatsevad Euroopast kaugemale väga erineva kultuuritaustaga piirkonda vabatahtlikuks minna – ärge minge üksi, vaid katsuge projekti kaasata keegi, kellele seal kaugel toetuda. Üksi võib kohati väga raskeks minna. Meie olime Eestist kahekesi – mina ja mu endine kooliõde Ada.

Enne Perusse minekut suudeti mind päris korralikult ära hirmutada. Alustades juttudega inimröövidest ja lõpetades džunglist välja hüppavate ahvidega, kes mind kindlasti marutaudiga nakatavad. Igatahes tegime endale kenasti kõikvõimalikud süstid, et haigestumise risk miinimumini viia (toidumürgituste vastu kahjuks end vaktsineerida pole võimalik ja see sai meie sagedaseks külaliseks). Hirmutamistest oli kindlasti ka veidike kasu, kuna hiljem nägime, et tõepoolest tähendab eurooplane sealses piirkonnas pahathti kõndivat rahatähte ja ebameeldivuste vältimiseks pidi üpris ettevaatlik olema. Ja äärmiselt kasulik on kohaliku keele oskus ja kultuuritausta tundmine.

Oma väheste keeleteadmistega (nii palju, kui olime suutnud paari ettevalmistava kuu jooksul omandada) ning paraja

koguse hirmu ja ootusärevusega asusime novembri keskel teele. Sihtpunktiks oli Peruu, täpsemalt Cusco, mis on 300 000 elanikuga linn Andides. Kuna linn asub väga lähedal Machu Picchule, siis on tegemist tõelise turistide mekaga. Praktiliselt kogu linna majandus püsib sellel, et linnas on aastaringelt metsikult palju turiste. Samas kogu elanikkonna vaesus on hirmutav. Tänavad on täis kohalikke, kes iga hinna eest üritavad müüa käsitsi valmistatud meeneid.

Esialgul töötasime vaestest peredest pärit väikelaste päevakodus, kus meie hoolealused olid 2-3 aastat vanad. Alustamiseks oli see koht hea, kuna väikeste lastega sai probleemideta töötada ka siis, kui hispaania keelt ei oska. Meie ülesandeks oli lastega mängida ja neid toita. Samal ajal õppisime väga intensiivselt hispaania keelt (neli tundi iga päev) ning kuna kohalikud ei räägi üldse inglise keelt, siis arenenes meie keeleoskus väga kiiresti.

Esimene töökoht oli sisseelamiseks hea ja lapsed olid toredad, aga seoses pidevate organisatoorsete probleemidega, mis hakkasid töötegemist segama, otsustasime vahetada töökohta ja läksime keskusesse Colibri, mis oli mõeldud vanematele lastele (6-18 aastat). Töökoha vahetamise põhjuseks oli eelkõige tunne, et saame Colibris rohkem kasulikku ära teha. Selleks ajaks suutsime end hispaania keeles juba piisavalt hästi väljendada, et marakrattidega jutule saada. Alguses tembeldati mind muidugi Scoobidooks ja Harry Potteriks (sest Peruu tänavapildis ei näe eriti palju prillikandjaid ja minu mustad prilliraamid torkasid hästi silma), sain veidike nahutada oma kesiste jalgpallialaste teadmiste ja mängimisoskuse eest jne, kuid mõne aja pärast hakkasime kõik väga hästi läbi saama. Kuna riik eraldas keskusele minimaalselt raha, siis jäi ka kõigi töövahendite hankimine meie õlule, kuid arvestades sealset üldist elatustaset, jäi meil selleks piisavalt raha. Reeglina pakuti keskuses lastele joomiseks kuuma piima, aeg-ajalt tegid vabatahtlikud mõne korralikuma söömingu (potitäie pastat, võileibu jne). Eesti Vabariigi aastapäeva tähistasime suure koogiküpsetamisega ja Eesti lippude joonistamisega. Ning kui meil tuli aeg koju tagasi minna, siis kõige kurvem oligi lastest lahkuda, kes mõtlesid juba välja igasuguseid kavalaid plaane, et me ikka kauemaks sinna jääksime.

Kokkuvõtteks ütlen, et olen tohutult õnnelik, et selle kogemuse läbi tegin. Ma arvan, et väga paljudele tuleks kasuks enne ülikooli kiirustamist võtta üks aasta ja teha midagi hoopis muud. Harida ennast ja natukenegi teisi aidata. Kuid selge on seegi, et iga vabatahtliku kogemus on teistest kardinaalselt erinev. Isegi mina ja mu sõbranna, kes me elasime samas kohas ja tegime sama tööd, tajusime seda kogemust täiesti erinevalt.

SA Maarja Küla kogemusest vabatahtlike vastuvõtmisel aastatel 2004-2007

*Huko Laanoja
Maarja Küla arendusjuht*

Algus

Meile tuli esimene vabatahtlik väljaspoolt Eestit 2004. aastal, mil äsja keskkooli lõpetanud Dorothea otsustas veeta aasta Eestis ja tegutseda Maarja Külas. Igal juhul oli Dorothea kohalolek Külas niivõrd tähelepanuväärne (viis kuud peale saabumist mängisime eesti keeles „Aliast“ nagu võrdne võrdsega, ta tundis end meie seas ja meie temaga koos olles nagu kalad vees jne), et tema lahkumine oli üks kõige kurvem päev meie tollases Küla ajaloo. Õnneks õnnestus meil samast organisatsioonist kutsuda Külla teine vabatahtlik, Johannes. Tema saabus 2005. aasta suvel ja elas Külas samuti aasta, mis oli sama võimas, kui Dorothea oma.

Kogemused Dorothea ja Johannesega olid (ja on, sest mõlemad külastavad jätkuvalt küla ka pärast projektide lõppu) niivõrd mõnusad, et otsustasime kandideerida Euroopa Noorte vastuvõtva organisatsiooniks ning seeläbi haarata oma tegevusse veelgi rohkem vabatahtlikuid üle Euroopa. Sellel suvel saab meil täis Maarja Küla FC Vabatahtlik jalgpallimeeskond, kus koos endiste ja praeguste vabatahtlikega on kokku 12 inimest. Valminud on vastavad kaunid jalgpallisärgid, mis antakse inimestele kätte siis, kui nende aasta läbi saab. Igal aastal üritame kõik kokku saada Viljandi folgil....

Kaht EVS-i vabatahtlikku, Anna-Lenat ja Christiani, jäi pärast projektiaastat Eestiga siduma veel nii lähedased inimsuhted, et vaatamata õpingutele Mainzi ja Dundee ülikoolides, külastavad nad meid suhteliselt tihedasti. Olivia, kes oli meie esimene EVSi vabatahtlik, otsustas peale projekti jääda edaspidigi meiega seotuks ning naases 4 kuud peale projekti Külla tööle tegevusjuhendajana. Poole kohaga töötab ta ka Tartu Descartesi Lütseumis prantsuse kõnekeele õpetajana.

Vabatahtlik Lauris - aborigeen

Vabatahtlik Johannes prügikotis –
teine päev Eestis ja juba selline süvameri

Vabatahtlik Christian ja Jaan.
Mõnikord joonistab Christian õhtuti Jaani
raamatusse. Lampe, mida muud.
On huvitav vaadata, mida elamine vabatahtlik
Johannes on joonistanud. Ajalooline raamat
lampidest vabatahtlike nägemuses.

Fotod on pärit Maarja küla vabatahtliku Christian Börmeli blogist

Tänapäev

Praegu Külas elavatest vabatahtlikest on Lauris end sidunud prügiga – ta on pühendanud ennast korraliku jäätmekorraldussüsteemi ülesehitamisele Külas. Ei ole vist võimalik kokku lugeda asju, millega ta on end veel jõudnud siduda nii Külas kui ka terves Eestis. Furoorikas saab olema ka tema projektiaasta lõpp, mil ta kavatseb Belgiasse naasta jalgrattasadulas niiviisi ühtse Euroopa mõtteviisi promodes. Enne äraminekut lubas ta veel sisustada EVSi valdkonna meie organisatsiooni kodulehel. Barbara on nii lahke ja hea! Peale selle, et ta hoolitseb paljude Külale vajalike autosõitude eest, on ta südamikuks toeks meie elanikele ning ka kaaselanikele. Ta osaleb oma klarnetiga ansambelis „Popsid“, esines Tartu Ülikooli aastapäevaballil ja oskab silmagi pilgutamata laenata „Monopoli“ mängus pangalt raha, kui ise jänni jääb. Jeromine on meie kõige uuem vabatahtlik, kes veel ei räägi hästi eesti keelt ega inglise keelt, kuid teda juba natukene tundes, pole seegi aeg kaugel, kui ta saab täiel rindel Eesti elus osaleda. Juba on käidud pungifestivalil, tehtud tiir Lõuna-Eestis, võetud ühendust Põlva matkaklubiga.

Siia võiks kirjutada veel palju lugusid, mis on juhtunud meil Külas vabatahtlikega seoses. Vabatahtlikud on olnud Maarja Külas peaaegu algusest alates, omades seega olulist rolli ja mõju Küla arengumisel selliseks, nagu me seda praegu näha võime. Aga Küla ma praegu kirjeldama ei hakka, tulge ja vaadake ise!

Vabatahtlik Juta Männisalu Portugalis

Saatev organisatsioon ProjectsAreUs

Juta Männisalu

Tahtsin juba pikka, pikka aega proovida omal nahal, mida tähendab olla vabatahtlik kuskil kaugel kodust ja sõpradest. Olin mitmeid aastaid olnud läbi erinevate organisatsioonide teistele noortele saatjaks või vastuvõtjaks, kuid ise ikka ei teadnud, mida see siis tegelikult tähendab. Senini oli ikka koguaeg midagi, mis Eestis kinni hoidis - pooleliolev ülikool, uus töökoht, elukaaslane vms. 2006. aasta sügisel otsustasin lõpuks, et kas võtan asja nüüd ja kohe käsile või viskan selle mõtte igaveseks peast. No pidin ju ise ikka järgi proovima!

Mõnikord saab isegi vabatahtliku taskuraha eest uhkes restoranis söömas käia. Juta oma imearmsate hosterikaaslaste ja fadolaanlaga

Läksin Portugali 2007. aasta kevadel pooleks aastaks. Enne minekut tundus 6 kuud täiesti paras aeg - ei liiga pikk, kuid samas piisav, et ennast kohalike oludega kurssi viia. Juba peale esimest seal veedetud kuud, sai selgeks, et kuus kuud on tohutult lühike aeg, ikka kohe liiga lühike... Ega siis ei jäänudki muud üle, kui seal viibitavast ajast tõesti maksimum võtta.

Minu vastuvõtva organisatsiooniks oli noorteühendus Rota Jovem Lissaboni lähedal Cascais - ookeani äärses imeilusas väikelinnas. Ega projekti kirjelduse järgi mulle tegelikult päris selge ei olnud, mis need minu täpsed ülesanded olema hakkavad. Teadsin, et tegemist on piirkonnas tunnustatud noorteorganisatsiooniga ning sellest esialgu isegi piisas.

Kohale jõudes selgus, et elame kaheksa erinevast rahvusest noorega koos kolme magamistoaga korteris. Eh, ma polnud kunagi varem sellises kommuunis elanud - töötas paras katsumus tulla. No ja eks ta aeg-ajalt oligi. Tagantjärele mõeldes - isegi asjad, mis kohapeal olles teinekord tigidaks tegid: keegi jõudis su hommikusöögi enne sind ära süüa; prügi muudkui kuhjus ja ikka olid vaid paar inimest need, kes taipasid, et selle võiks välja viia; privaatsuse pidev defitsiit, olid vaid imetillused nüansid kogu selle positiivse kõrval, mida koos elamine andis - ääretult palju naeru ja nalja, ühised öhtusöögid sõpradega, pikad- pikad vestlused varaste hommikutundideni, peod, veiniõhtud jne.

Töö juures selgus ruttu, et mulle antakse suhteliselt vabad käed, milliseid tegevusi ma teha tahan. Kuna mul oli ka varasemast mõningane hulk kogemusi nii rahvusvahelise kui ka kohaliku noorsootöoga, siis olid vastuvõtva organisatsiooni poolsed ootused mulle vist natukene teistsugused kui senistele vabatahtlikele. Aga mulle see meeldis! Üsna pea olin kaasatud lühiajalise vastuvõtva vabatahtliku teenistuse projekti, mille raames juunis-juulis oli Rota Jovemis 100 rahvusvahelist EVSi vabatahtlikku („ISAF World Sailing Championships in Cascais, Portugal“), organiseerimisele 137-protsendilisel. Portugalile kohaselt hakkasid ettevalmistused projektiks hilja, mis tähendas vabatahtlike saabudes 18-20-tunniseid tööpäevi kogu meeskonnale. Oi, kui väsitav see oli, aga kui põnev!!! Töoga seoses oli see kahtlemata minu jaoks parim ja õpetlikem 2,5 kuud terve projekti vältel. Saan sealt saadud teadmisi ja kogemusi kasutada igasuguses edasises töös.

Lisaks kodule ning tööle kujunes ajajooksul välja ka hästi armas sõpruskond, kellega sai mõnusalt ühist vaba aega veedetud, aeg-ajalt väikestel matkadel käidud, ühiseid pidusid peetud, koos rannas lesitud ja elu mõtte üle arutletud.

Minu jaoks olid see pool aastat Portugalis üks mu senise elu paremaid aegu - kogemused, mälestused ja sõbrad sellest ajast on kordi võimsamad, kui ma ealeski oleks osanud loota ja oodata.

*Ja no mõnikord polnudki muud
privaatselt kohta kodus*

Juta värviline töökoht

üks koolitaja tuleks riigist, kus antud temaatikaga on pikemaajaliselt tegeletud. Oluliseks suunanäitajaks koolitajate otsingul kujunes SALTO võrgustik. Edastasime sinna koolitajale seatud ootused ning plaanitava seminari lühikirjelduse. Lõplik valik osutus Suurbritannia kogenud koolituste läbiviija kasuks, kellega järgnevatel kuudel kogu seminari programmi hoolikalt ette valmistasime.

Hetkel, mil seminar hakkas endale kindlamat raamistust saama ning mil ülevaade vajaminevast rahalisest ressursist oli olemas, esitasime rahastustaotluse Euroopa Noored Eesti büroole. Paari kuu jooksul saime positiivse vastuse, mis lisas õhinat algatatud asi lõpule viia. Edastasime asjakohastesse e-maili listidesse info seminari kohta ning osalemisvormi. Seejuures oli kõigil 4 osalejariigil oma koordinaator, kelle ülesandeks oli korraldada osalejate valik, transport ning anda panus ürituse sisulisse ettevalmistusse. Tagantjärele meenutades kujunes üheks suurimaks väljakutseks sujuv logistika. Toimumispaigana eelistasime me suurlinnadest suhteliselt kauget, kuid looduskaunis kohas asuvat puhkekeskust, mis eeldas välisosalejatele paindliku transpordivõimaluse organiseerimist. Kogemuse võrra rikkamana saab öelda, et toimumiskoha valikul on siiski korraldajate kui ka osalejate aja ja energia säästmise nimel oluline pöörata suurt tähelepanu koha ligipääsetavusele ja ühistranspordi kasutamise võimalusele.

Väga suureks toeks eelarve kokkuseadmisel ja planeerimisel oli võimalus konsulteerida Euroopa Noored Eesti büroo inimestega. Samuti kulus igati ära ettevalmistavas faasis korraldatud koolituspäev toetusesaajatele. Seal sai nii sisulist nõu, kui ka õppida kogenud inimeste tähelepanekutest ja soovitudest.

Seminari ettevalmistades ilmses, et samuti maailmaharidust käsitlev, kuid kitsamale sihtrühmale mõeldud koolitusseminar oli plaanitud samal ajal teiste organisatsioonide poolt. Leidsime, et kokkupuute loomine kahe seminarigrupi vahel oleks rikastav mõlemale poolele. Seetõttu plaanisime seminarid läbi viia samas toimumiskohas ning ühildades mõningaid seminari sessioone ja vaba aja üritusi, pakkusime mõlemale seminarigrupile vahelduvat rühmadünaamikat. Osalejate tagasiside viitas aga, et paljud väärtustasid rohkem töötamist väiksearvulisemas seltskonnas. Siit saab kõrva taha panna, et kui tegu on suhteliselt lühiajalise seminariga, kus päevakava on tõeliselt tihe ning osalejad on pidanud kohalejõudmiseks läbima pikki vahemaid, tuleb olla ettevaatlik töögrupi suurusega.

Kindlasti on taoliste ürituste puhul oluline pakkuda osalejatele piisavalt aega üksteisega tutvumiseks ja suhtlemiseks. Ka see aeg võib olla pisut organiseeritud – nt meie pakkusime oma seminarist osavõtjatele ühel õhtul võimaluse jagada teistega oma reisimuljeid, kogemusi varem elluviidud üritustest või filmi. Selleks palusime mõtteid varuda juba seminarile registreerudes. Hea oli seda aega ühildada füüsilise tegevusega, nt võistkondlike mängude või jalutuskäikudega.

Justkui iroonilise illustratsioonina meie maailma solidaarsusele õhutavale seminarile olid õhtuti ühiselt jälgitud telekaadrid sel ajal Tallinnas toimunud aprillirahutustest. Peale mida said eestlased väliskülalistele tähistava all tunnisaunas sulistades õpetada punklaulu "Tallinn põleb!".

MTÜ Eesti Noorsootöötajate Ühendus „Mitteformaalne õppimine formaalhariduses“

Lianne Ristikivi

5.-10. juunil 2007 leidis Viimsis praktilise väljundi aasta jooksul küpsenud ja valminud mõte käsitleda rahvusvahelise teadmise baasil mitteformaalse ja formaalse hariduse omavahelisi seoseid.

„Ideest lahenduseni!“ on praktiliselt teostav, mitte vaid hüüdlause

2006. aasta maikuu Prantsusmaal toimunud kontaktseminaril tekkis Eesti ja Rumeenia osalejal samaaegselt mure, et liigselt vastandatakse kahte õppimise tüüpi – formaalset ja mitteformaalset. Ometi on mõlema hariduse laiem eesmärk inimese arendamine oskuste, teadmiste, kogemuste ja vilumuste tõstmise kaudu. Lianne Eesti koolitajana nii formaal- kui mitteformaalhariduse süsteemis ning Catalina Rumeenia sarnase koolitajana töid mõlemad välja oma praktilise kogemuse, kus kasutavad tüüpiliselt mitteformaalsete õppemeetoditena tuntud õpiviise formaalhariduses läbiviidavas õpetegevuses. Nii tõdeti, et formaalse ja mitteformaalse hariduse vastandamine ei ole levinud mitte ainult Eestis ega Rumeenias, vaid samalaadne suund ilmneb ka teistes maades. Esimene samm oli tehtud – jagati ühist mure ühiskonnas üha süveneva arusaama leviku üle. Probleemi määratlemine tekitas selgust, ent üheskoos sooviti ka selle lahenduse mõjutamiseks midagi ära teha. Leiti veel huvitatud osapooli Euroopa noorsootöötajate võrgustiku Contact-2103 kaudu ning planeeriti temaatiline seminar, kuhu oodati osalejaid üheksalt maalt, igast esindajad nii mitteformaalse koolituse korraldamise kui formaalhariduse valdkonnast. Seminari korraldamise roll jäi Eestile.

Muutused on põhjendatud, kui need aitavad paremini eesmärke saavutada

Seminaril planeeriti kasutada mitteformaalses hariduses levinud meetodeid, millel on kindlad rakendamise põhimõtted. Seminari programmi ja läbiviimist planeeriti kahe maa esindaja poolt, Rumeenia ja Eesti, ent kohale oodati inimesi üheksalt maalt. Seetõttu kujunes osalejate professionaalset, vanuselist ja kogemuslikku tausta arvestades vajalikuks kohandada programmis planeeritud meetodeid konkreetsetele inimestele sobivaks. Seejuures oli väga oluline seminari-eele suhtlus partneritega. Selgus, et esinejad soovisid rohkem aega oma töö ja kasutatavate meetodite presenteerimiseks ning need andsid hea pinna edasisteks aruteludeks grupis. Programmis esialgu planeeritud rohkem tudengi-ealistele suunatud koostööharjutused koondati seminari lõppu grupitööks ning enam aega reserveeriti ettekannetele.

Huvitavaid tulemusi andis ja põnev oli rakendatud modifitseeritud grupitöö viis, kus pandi kokku maailmakohviku meetod, avatud ruumi meetod ja Bono kuue mõttemüsi meetod. Esmalt leiti osalejate poolt formaalse ja mitteformaalse hariduse eristamisel kesksed näitajad – haridus, õppija, õpetaja, tagasiside ja tunnustamine. Seejärel lepiti kokku avatud ruumi reeglites – mobiilsus, kõik kerkivad küsimused on õiged, kõik toimuv on just see, mis toimuma peab. Iga keskse näitaja juurde leiti vastutav isik ning osalejad pidid antud aja jooksul panustama erinevate teemade arutelluse etteantud küsimuste abil. Seejuures oli ruumis osalejate peale kasutada võrdne arv erinevat värvi mütsi, millest igaüks tähistas kindlat suhtumist. Nii andsid osalejad oma panuse iga keskse näitaja juures, tuues välja just need kriitilised või positiivsed või neutraalsed seisukohad, mis värvi mütsi parasjagu iga osaleja kandis (müts sai ka vahetada, vastavalt vabade mütside vastu).

Selline grupitöö andis tulemusi, mis osalejaid endidki üllatama pani. Tagasisides mainiti sellise meetodi kasutamise eeldusena, et kõik osalejad peavad valdama väga hästi töökeelt, kuna mõtlemine toimub mitmel tasandil.

Kõik uus on unustatud või ümbersõnastatud vana

Osalejad leidsid, et igasuguse õppimise keskmes on inimene, tema teadmised ja oskused, tema tahe ja vajadus pidevalt õppida – olgu see mitteformaalse, formaalse või informaalne hariduse kaudu.

Mitteformaalse ja formaalse hariduse vahel sildade leidmise protsess kestab Euroopa tasandil aina edasi ega saa ilmselt kunagi otsa. Haridus – ükskõik, millisel kujul – peab vastama inimeste ja ühiskonna vajadustele. Inimestel endil on aga võimalus kaasa rääkida nende protsesside mõjutamisel. Seejuures on informaalne, mitteformaalne ja formaalne haridus alati olemas olnud ning on jätkuvalt edasi, omades võrdselt olulist tähtsust inimese harimisel.

Osalejad võtsid mitteformaalse ja formaalse hariduse võrdse tähtsuse inimese harimisel kokku järgmiselt:

*Kui Sa mind tõesti armastad,
siis ära õpeta mind ega ära kasvata mind.
Anna mulle võimalus teha ise vigu.
Armasta mind lihtsalt selle pärast,
Et mina olen mina.*

MTÜ Tähe Noorteklubi „Loovust kasutades paremaks noorsootöötajaks”

Jaamika Palm

Koolitus „Loovust kasutades paremaks noorsootöötajaks” toimus 21.-26. mail 2007 a Tartus. Koolitusest võttis osa 4 riiki - Portugal, Itaalia, Bulgaaria ja Eesti, kokku 24 osalejat. Koolitust viisid läbi Giorgos Georgiadis ja Athanasios (Sakis) Krezios Kreekast.

Loovus on noorsootöös tihti kasutamata ressurss. Sageli kasutatakse noorsootöös harjumuspäraseid meetodeid ning vähem üritatakse leida uusi viise. Samas on noorte maailm nii kiiresti arenev, et „vanad” meetodid võivad muutuda igavaks vägagi kiiresti. Selle koolituse idee sündis osaledes ühel teisel noorsootöölalasel koolitusel, millest ühe osa moodustas loovuse kasutamine oma töös. Kuna see osa oli paljude osalejate jaoks huvitavam, sündiski idee teha ainult loovuse kasutamist arendav projekt Eestis.

Kes ei teaks, mis on loovus? Kuigi võib tunduda, et selle defineerimine on küllaltki lihtne, vähemalt lihtsam, kui oma elus loovuse kasutamine, siis nagu selgus pärast koolituse sissejuhatava harjutuse tegemist, on loovuse definitsioon sama palju kui erinevaid inimesi. Osalejatel paluti sõnastada enda jaoks loovus ning leida selle illustreerimiseks mingi ese. Näiteks: „Loovus on nagu raamat - või ütleme vaip - täis informatsiooni, mis paneb su kujutlusvõime

tööle.” „Loovus on nagu kivi, mõnele tundub see kasutuna, aga mõned ehitavad sellest maja.” või siis „Loovus on nagu kontaktlääts, alguses teeb sõrme silma panemine haiget, aga kui sa ükskord sellega harjud, hakkad nägema maailma uue pilguga.”. Kahte ühesugust definitsiooni selle harjutuse käigus ei loodud. Võib tunduda imelik, et kuidas on üldse võimalik koolitusega edasi minna, kui ei suudeta teemaski „kokku leppida”.

Vaatamata esmapilgul väga erinevatele arusaamadele loovusest, on kõigis neis olemas ühisosa, mis tihti ei pruugi definitsiooni piltlikkuse tõttu kohe selgelt näha olla. Selleks on hirm kasutada midagi uut ja tundmatut või siis harjumus kasutada vanu meetodeid. Kogenud koolitajad suutsid selle ühisosa ära tunda ning väga kokkuvõtlikult võib öelda, et sellega koolituse edaspidine programm ka kõige rohkem tegeles. Enne kui „lahingusse” tormata, on vaja kindlaks teha, millise „vaenlasega” on tegemist. Loovuse soodustamise arendamist alustasimegi kõigepealt seda takistavate tegurite sõnastamisega, vä-

Ka koolitajad väsivad

hemalt enda jaoks. Enne seda olid kõik osalejad vestluse käigus jõudnud järeldusele, et nad on õigel koolitusel, st tunnistanud, et nad mõnikord tõesti ei kasuta loovaid meetodeid olukordades, kus nad tegelikult võiksid seda teha. Koolituse teises pooles tehti erinevaid harjutusi, mis sundisid loovalt mõtlema või panid osalejad neile harjumatusse olukorda.

Get up, stand up, use your right brain!

(harjutuse käigus sündinud slogan, inspireeritud Bob Marley laulust).

Ameeriklane Crystal ja Tanel Padar

Päevaplaani korrastamas

Koolituse üks eesmärkidest oli anda osalejatele võimalikult palju praktilisi oskusi. Tagasisidest järeldub, et see eesmärk õnnestus ka saavutada. Siiski ei taga praktiliste oskuste arendamine seda, et tegelikult ka kõik uued oskused igapäevases rutiinses töös ellu rakendatakse. Iga kord mingit ülesannet lahendades tuleb kõigepealt üle saada loovuse barjääridest, mitte kasutada harjumuspäraseid meetodeid probleemi lahendamiseks ning kasutada oma loovust.

Avalikud väitlused - tutvustame väitlust eestlastele

Võidukas Eest esindus Türgis, EUDC 2007

Kuulsad külalised - Mart Laar Euroopa väitlejatele Eesti ajaloost rääkimas

European University
Debating Championships Tallinn, Estonia, June 23-27

MTÜ Eesti Väitlusselts „European Universities Debating Championships 2008, Tallinn”

Helina Loor

23.-27.juunil 2008. aastal toimuvad Tallinnas *Euroopa ülikoolide meistrivõistlused väitlemises* (European Universities Debating Championships ehk EUDC), mis on üleeuroopaline suurturniir, kuhu kogunevad 320 väitlejat, 140 kohtunikku üle 50 korraldaja-vabatahtlikku ehk enam kui pooltuhat noort inimest.

EUDC toimub igal aastal erinevas riigis. Eelmisel aastal toimus turniir Türgis, Koc'i ülikoolis, kus eestlased Uve Poom ja Allan-Hermann Pool tulid inglisekeelt võõrkeelena kõnelevate riikide arvestuses Euroopa meistriteks. Idee üritust Eestis korraldada sündis aga palju varem. Märtsis 2007 toimus Eesti rahvusvaheline tudengite väitlusturniir Tallinn Intersarsity 2007. Üritus kulges edukalt ning turniiri lõppedes kingiti meile kaart, kus oli kirjas *See you at Tallinn Worlds!* (tõlkes *Kohtume maailmameistrivõistlustel Tallinnas!*). Meie nii kõrge lennuga ei olnud, kuna Tallinnas on pea 1000 osalejaga üritust väga raske korraldada. Haarasime aga sõnasabast kinni ja otsustasime, et kui me ei tee maailmameistri-võistlusi, siis Euroopa meistrivõistlused saab ikka korraldatud. Mõeldud-tehtud!

Ürituse algatajad on kaks Tallinna Ülikooli tudengit – Helina Loor ja Uve Poom – kellel tuli 2007. aasta kevadsuvel mõte Euroopa suurim väitlusturniiri just Eestis läbi viia. Enda ümber koondati ligi 20 korraldajat Eestist ja 10 põhikorraldajat välismaalt, lisaks partnerid seitsmest organisatsioonist Inglismaalt, Soomest, Lätist, Sloveeniast, Hollandist, Saksamaalt ja Iirimaa. Enamik Eesti-poolseid korraldajaid on Eesti Väitlusseltsi liikmed, kusjuures paljud on varem olnud seotud mitmete suurte rahvusvaheliste väitlusüritustega – sh üle 200 osalejaga International Debate Education Association (IDEA) Noortefoorum 2004 Roostal ja nädal aega kestnud väitlusakadeemia Tallinn Intersity 2007 Tallinna Ülikoolis. Seega oli soov võtta vastu veelgi suurem väljakutse ja senised kogemused töösse rakendada loomulik jätk senitehtule.

Ürituse Eestisse toomiseks oli vajalik võita korraldusõigus eelmisel aastal Istanbulis toimunud Euroopa meistrivõistlustel. Meiega konkureeris Iisrael, kes on varem Euroopa meistrivõistlused korraldanud ja oleks suutnud oma asukoha tõttu pakkuda väga eksootilisi võimalusi alates elamisest rannahotellides kuni kohtumiseni maailmakuulsate poliitikutega. Selleks, et õigus võita, hakkasime tööd tegema juba märtsis 2007. Helina ja Uve leidsid kõigepealt korraldusmeeskonna ning üheskoos hakati tegema ettevalmistustööd – eelkõikulepped hotelliga majutuseks; Tallinna Ülikooliga väitlusturniiri korraldamiseks; kontseptsioon meelelahutuseks (mis on põhimõtteliselt sama tähtis kui väitluslik osa) jne. Türgis oma pakkumist esitledes oli närvipinge üsna suur, kuid kui otsus välja kuulutati, oli rõõm suur. Türgist koju tulles oli rõõm ja jõud kahekordne – Uve ja Allan olid Euroopa meistrid ja Eesti oli toonud koju korraldusõiguse järgmiste Euroopa meistrivõistluste jaoks. Nüüd oli vaja kergelt hullumeelne idee realiseerida.

Meie rahastustiim hakkas kiiresti tööle, kuna oli vaja leida rahastus kogu ürituse eelarve katmiseks. Ühtegi varasemalt planeeritud toetajat meil ei olnud. Esimesena pöördusimegi Euroopa Noorte Eesti büroo poole. Alaprogramm 5.1 Noorteseminarid oli äsja avatud ning sobisime oma ürituse profiiliga sinna päris kenasti. Programm pakub head võimalust korraldada erinevate Euroopa riikide noortele südamelähedase sisuga üritusi – ja meie puhul on see väitlus. Lisaks võimaldab programm seda, mida paljud toetajad ei pea nii oluliseks – järelkaja ürituse olulisusest ja võimalikest edasiarendustest. Ehk siis, eelarves ja projekti eesmärkidest on selge suund ka selle poole, et Eesti noored saaksid projektist kasu. Meie eesmärk on väitlust populariseerida ning programm Euroopa Noored on andnud selleks suurepärase võimaluse.

Mis juhtub Eestis nädala jooksul juunis 2008? Toimub väitlusturniir – Euroopa ülikoolide meistrivõistlused väitlemises – ja mitu avalikku üritust, millest on võimalik kõigil huvilistel osa saada. Kaasame huvilisi läbi avalike väitluste, mida saab kuulama tulla iga tänavalt mööduja. Pakume huvitatutele avalikke tasuta koolitusi, kus viia ennast kurssi mõistetega nagu väitlus, argumenteerimine, avalik esinemine jne. 27. juunil peetakse turniiri ingliskeelsed finaälväitlused, mis on kogu nädala ühed pidulikud üritused. Võisteldakse kahes kategoorias – nn absoluutkategoorias, kus väitlejad on nii inglise keelt emakeelena kui ka võõrkeelena kõnelevate riikide osalejad ning erikategoorias, kuhu kuuluvad ainult inglise keelt teise keelena kõnelevate riikide osalejad. Kummagi finaali võitja saab Euroopa meistri tiitli omanikuks ning kogu protsessi saavad jälgida ka linnakodanikud.

Väitlejad hoos ehk paludes kõnelejalt vahemärkust (Briti parlamentaarne väitlusformaat)

Peale pikka juttu oleks ehk huvitav teada, et miks me seda kõike teeme? Peamine põhjus on ilmselt, naljaga pooleks võttes, **edevus** - tahame tuua Eesti väitlusmaailma kaardile, korraldades sellise ürituse, mida keegi ei oska oodata. Tutvustada ja näidata, et meil on kohti mida näha ja avastada, mille üle uhkust tunda ja millega natuke eputada! Teine põhjus on **laiendada silmaringi** – näha asju, millest me varem ei teadnud ja tutvustada tiptasemel väitlust kõikidele Eestis elavatele inimestele, kes asja vastu vähegi huvi tunnevad. Ja mitte tutvustada väitlust ainult kui tegevust, vaid näidata, et diskussioon on tänapäeva demokraatliku ühiskonna alustalaks ning edendada inimestes vastavat mõtteviisi. Seda teeme avalike väitluste kaudu ühiskonna arvamusiidrite vahel ja tasuta väitluskoolituste kaudu. Inimestel on võimalik näha argumenteeritud diskussiooni ja soovi korral ka ise sõna võtta. Kolmas põhjus on **väljakutse** – kõik korraldajad on suhteliselt noored inimesed ning see annab neile hea ettevalmistuse tulevaseks tööalaseks eluks. Terve aasta on korraldusmeeskond suhteliselt suure pinge all, nii et on vaja osata oma tööd planeerida ja vastu võtta kiireid ning kaalukaid otsuseid. Seejuures käib kogu töö paralleelselt ka inglise keeles, mis ei tee olukorda just lihtsamaks.

Euroopa ülikoolide meistrivõistlused väitlemises 2008 toob Eestisse andekad noored tervest Euroopast – tänased mõtlejad ja homsed otsustajad - kes on rajamas teed Euroopa tippu. Väitlejad on üldiselt suhtlemisaldid noored, kes julgevad esineda ja suudavad ratsionaalselt arutleda ka teemadel, mis on täis vastuolusid ja emotsioone. See annab väitlejale põhjendatud enesekindluse ja väärtuslikud oskused, mis saavad teda terve elu.

Tulevastele taotlejatele tahame eelkõige soovida lennukaid mõtteid ja julget pealehakkamist, sest just nende abil on võimalik korraldada üritusi, mis jätavad kustumatu mulje nii osalejatele kui ka korraldajatele!

Erivajadustega ja vähemate võimalustega noorte kaasamine programmi Euroopa Noored raames

Ülly Enn
Euroopa Noored Eesti büroo

Nagu varasemalt, on ka 2007. aastal alanud Euroopa noorteprogrammis oluline roll sotsiaalsel kaasatusel, mis tähendab, et erivajadustega ja vähemate võimalustega noorte kaasamine ning nende osaluse toetamine läbi infotöö, nõustamise ja koolitustegevuste moodustas ka 2007. aastal olulise osa Euroopa Noored Eesti büroo tegevustest.

Pidades oluliseks toetada noorte osalusvõimaluste tasakaalustatud arengut ning noorte võrdset ligipääsu erinevatele eneseteostusvõimalustele, on alates 2007. aastast Euroopa Noored Eesti büroo erilise tähelepanu all kolm prioriteetset sihtgruppi:

- **maa- ja väikelinnanoored**, sh eeskätt Valgamaa, Võrumaa, Põlvamaa, Lääne- ja Ida-Virumaa maakondadest. Nii on ENEB eeskätt suunanud nimetatud piirkondadesse täiendavaid infotegevusi, samuti on projektitaotluste rahastusotsustes maa- ja väikelinnade noori kaasavad projektid või neis piirkondades asetleidvad projektid prioriteetsele kohale seatud. Kõige mõjusamalt on maanoorte kaasatus 2007. aastal käivitunud rahvusvaheliste noortevahetuste alaprogrammis, kus selliseid projekte on 50% ulatuses toetatud projektidest.
- **töötud noored** eesmärgiga arendada noorteprojektide kaudu noorte sotsiaalseid ja tööalaseid oskusi ning suuredada seeläbi nende võimalusi tööturule sisenemiseks ja heaks tööalaseks toimetulekuks. 2007. aastal olid nimetatud valdkonnas olulisimaks tegevusteks vastava töögrupi moodustamine koostöös Sihtasutusega Õpilasmalev, Eesti Noorsootöö Keskuse ja Johannes Mihkelsoni Keskusega ning ühiselt määratletud vajadustele tuginevalt noorte töötutega tegelevatele spetsialistidele suunatud koolituse väljatöötamine ja elluviimine.

Koolitus toimus 12.-16.08.2007 ning selle tulemusena on käesoleva aastaraamatu koostamise ajaks välja töötatud noori lapsevanemaid kaasav noortealgatusprojekt, samuti on ettevalmistamisel töötuid noori kaasavad Euroopa vabatahtliku teenistuse projektid.

Osalejate tagasiside koolitusele oli üliposiitivne ka selles osas, mis puudutas nende endi isiklikku arengut läbi selle koolituskogemuse mitteformaalse õppimise valdkonnas. Tagasisidest jäi kõlama, et spetsialistidel on koolituse tulemusena märksa enam usku, et noortevaldkonnal on töötute noorte kaasamiseks olulist pädevust ja võimalusi praktiliste meetmete näol (sh Euroopa Noored, töömalevad, Award programm jm).

- **noored riigikeelt mittevaldavatest rahvusvähemustest**. 2007. aastal alustas büroo koostööd MTÜ-ga V.I. Training Association (V.I.T.A), et tagada programmi hea esindatus ja venekeelse info kättesaadavus Ida-Virumaal. Koostöös on 2007. aastal ellu viidud mitmeid koolitusi, toimub aktiivne projektinõustamine. Vaadates seniseid tulemusi, ilmneb, et aktiivseimalt osalevad vene noored koostööprojektides partner-riikidega alaprogrammi 3.1. raames, kus vene noorte osalusega noortevahetus-

Lisaks jätkus töö teiste sihtgruppidega kaasatuse valdkonnas. 2007. aasta tähtsündmusteks võib siin eeskätt lugeda ametlikku lõpetamist ja järeltegevusi noori õigusrikkujaid kaasavale pilootprojektile, mis on viimase kolme aasta jooksul aidanud kaasa noorte kinnipeetavate ja õigusrikkujatega töötavate spetsialistide pädevuse arendamisele läbi koolituste ja loonud võimaluse enam kui kümmele noorte kinnipeetavate poolt algatatud projektile programmi Euroopa Noored erinevates alaprogrammides. Jagamaks ENEB-i kogemusi selles vallas ning toomaks esile noortevaldkonna võimalusi tööks selliste sihtgruppidega, andis ENEB 2007. aastal välja kogumiku „Noorsootöö võimalikkusest vanglas?!“ (vt <http://euroopa.noored.ee/node/404>).

2007. aastal ilmus ka Euroopa Komisjoni SALTO Kaasatuse Ressursikeskuse poolt välja antud raamat „No Offence“, kus muuhulgas tutvustatakse hea kogemuse näidetena Euroopa Noored Eesti büroo tegevusi ja tulemusi noorte õigusrikkujate kaasamisel ning kuritegevuse ennetamisel (vt <http://www.salto-youth.net/NoOffence/>).

Kaasatusvaldkonna saavutuste hulka saab lugeda ka koostöö Põhja-Eesti Pimedate Ühingu noortegrupiga, kelle noortealgatusprojekt „Tantsides pimeduses“ leidis äramärkimist Euroopa Noorteauhinna konkursil Brüsselis. Konkurs toimus 3.-10.06.2007 Euroopa Komisjoni algatusel korraldatud rahvusvahelise Euroopa Noortenädala raames, mis lähtudes sellest, et 2007 oli Euroopas kuulutatud võrdsete võimaluste aastaks, keskendus just sotsiaalse kaasatuse ja mitmekesisuse teemale.

Ülevaade Euroopa Noored Eesti büroo koolitustegevusest*

Ülly Enn
Euroopa Noored Eesti büroo

Koolitustegevus on üks neist valdkondadest Euroopa Noored Eesti büroo tegevustes, mille arendamisele on läbi aastate suurt tähelepanu pööratud ning mis on oma mõjusust tõestanud. Et aga 2007. aasta tõi kaasa muudatusi programmi Euroopa Noored ülesehituses ja tingimustes ning võttes arvesse Eesti ja Euroopa noortevaldkonna muutuvaid vajadusi, kujunes 2007. aastal koolitusvaldkonna olulisimaks eesmärgiks koolitustegevuste kvaliteedi kaardistamine ja selle ühtlustamine ning koolituskontseptsioonide ja valdkonna inimressursside arendamine.

Nii oli elluviidud tugitegevustes kesksel kohal Eestis läbiviidavate koolituste monitooring, mis viidi ellu 2007.a. esimesel poolaastal ning mille tulemusena võib üldistatult esile tuua, et büroo koolitusi iseloomustab tugev kontseptsiooniline alus, paindlik ja mitmekesine lähenemine sihtgrupi vajadustele, strateegiline partnerlus büroo ja koolitajate vahel, pädev inimressurss.

Tuues esile koolitustegevuse head kvaliteeti, ühtivad monitooringu tulemused sel moel 2000-2006 Euroopa Noored programmi mõju uuringu tulemustega, milles koolitustegevused on saanud programmi osalejatelt ülipoosiivset tagasisidet (Mõju uurimuse kokkuvõte, 2007). Samas on programmi kasutajad mõju uurimuses teinud ka üksikuid ettepanekuid koolituste täiendamiseks, näiteks kaasata koolitustesse enam projektikogemustega noori, et soodustada kogemuste levikut. Võimaluste piires plaanime seda kindlasti tehagi ning kui ka Teil tekkis nüüd huvi oma kogemuste abil teistele projektitegijatele toeks olla, võtke aga julgelt bürooga ühendust.

Kokku on Euroopa Noored Eesti büroo 2007. aastal korraldanud 61 koolitust, sh Eestist pärit osalejatele ja rahvusvahelise osalusega koolitusprojektid; regulaarsed koolitused alaprogrammide raames rahastatud projektide kvaliteedi toetamiseks ning nõ eriprojektid uuenduslikel/ prioriteetsetel teemadel – programmi väärtused, inimõigused, mitteformaalne õppimine ja võtmepädevused jne. Kokku on büroo korraldatud koolitustes osalenud ligikaudu 900 noort ja noorsootöötajat.

* Ehkki vastavalt lepingule Euroopa Komisjoniga kestab programmi Euroopa Noored 2007. aasta koolitustegevuste periood kuni 30.06.2008, koondab käesolev peatükk vaid 2007. kalendriaasta tegevusi ja seniseid tulemusi.

Programmi Euroopa Noored 2000-2006 mõju uurimus toob esile, et büroo tegevustel (sealhulgas erilise viitega koolitustele), on olnud väga oluline roll noortevaldkonna arengute mõjutamisel riigis laiemalt. Nii lähtus just olulisest ühiskondlikust vajadusest koolitus „Inimõigused noorsootöös” 7.-9.12.2007, mis ühena väga vähestest ettevõtmistest Eesti noortevaldkonnas tugines nii eesti kui vene keelele võrdsete töökeelena ning kaasas lisaks rahvusvähemuste esindajatele ka muid vähemusgruppe. Koolituse kohta saab lähemalt lugeda portaalist www.mitteformaalne.ee (rubriigis „Väärt kogemus”).

2007. aastal said alguse tugitegevused töötute noorte kaasamiseks ning nendega töötavate spetsialistide koolituseks koostöös Johannes Mihkelsoni Keskuse, SA-ga Õpilasmalev ja ENTK-ga. Algatus on lähtunud soovist teadvustada mitteformaalse õppimise mõju noorte pädevustele ning aidata seeläbi kaasa ka noorte toimetulekule töövaldkonnas. On hea meel tõdeda, et juba on programmi raames toetust leidnud ka esimesed töötuid noori kaasavad või töötuse teemat käsitlevad projektid.

Algust tehti ka võtmepädevuste alast teadlikkust arendavate koolitustega noorsootöötajatele, mis võimaldab lisaks Noortepassi heale rakendamisele laiendada teadlikkust noorsootöö valdkonnas asetleidva mitteformaalse õppimise mõjust, sh sellistele pädevustele, mida sageli noorsootöoga seostada ei osata, kuid millel tegelikkuses on oma selge seos noorteprojektide raames omandatavaga nagu infotehnoloogiline pädevus, matemaatikapädevus ning teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest.

Lisaks on 67 inimest Euroopa Noored Eesti büroo vahendusel osalenud 35-I rahvusvahelisel koolitusel välisriigis (vt ka järgnev ülevaade). Koolituste teemad on olnud lai, sh projektide riskiennetuse ja -juhtimisega, aga ka noortevaldkonna prioriteetide ja valuküsimustega seonduv. Toetamiseks osalejate mõjusat koolituskogemust, on büroo pidanud oluliseks toetada nende inimeste ettevalmistust koolitusele eelnevalt, viimaks neid kurssi programmiga Euroopa Noored, arutamaks nende ootusi ja eesmärgi koolitusprotsessi osas. Büroo on koostöös oma koolitajatega läbi viimas 2007. aasta koolitustegevuste mõju uuringut, mille tulemustest saab juba peagi lugeda ka büroo kodulehel <http://euroopa.noored.ee>

Muljeid Euroopa Noored koolitustelt

*Kaler Kuljus
Harju Maakohtu kriminaalhooldusosakond*

Endalegi ootamatult õnnestus mul 2007. aastal osaleda Euroopa Noored programmi kaudu kahel koolitusel. Koolitus kõlab aga antud kontekstis väga formaalselt ja ma annaksin sellele hoopis mitteformaalse õppimise tähenduse.

Puhtalt juhuse läbi sattusin ma esimesele koolitusele. Ma olin varasemalt küll kuulnud organisatsioonist Euroopa Noored, kuid väga täpselt ma sellest midagi ei teadnud. Suhteliselt juhuslikult sattusin tegema ennetähtaegselt vangistusest vabanemise kohtueelset uurimist noormehele, kes oli Euroopa Noored projektis vabatahtliku teenistusega seotud ning kes hiljem ka minu järelevalve alla jäi. Nüüd järele mõeldes pean suuresti tänu avaldama sellele noormehele, sest just tema kaudu sain teadlikumaks Euroopa Noored Eesti büroo tegevusest.

Kuid sellest oli iseenesest vähe, et ise midagi realselt teha, sest ega ma uskunud, et oma töös programmi Euroopa Noored kasutada saaksin. Ning järjekordne tänu sellele noormehele, sest minu nimi oli koolituse ühe korraldaja Ülly Ennu mälus fikseeritud ning viimasel päeval ära saadetud avaldus sai positiivse vastuse.

Miks ma aga soovisin koolitusel osaleda? Koolituse mõte oli meid, noori, informeerida programmist Euroopa Noored, õpetada, kuidas esimesi samme astuda ning saada tutvusi, kelle juurde abi saamiseks pöörduda. Viiepäevane koolitus andis juurde uusi sõpru ning hulgaliselt kogemusi, mis on tasunud mulle ära uuesti alustatud kooliteel kui ka igapäevases elus. Tänu sellele kogemusele olen paljudest, kes pole Euroopa Noored Eesti büroost kuulnud või teavad pealiskaudselt, hinnatum, mis ei ole eesmärk omaette, kuid annab mulle võimaluse teistele abi pakkuda ning ka uusi tutvusi sõlmida.

Ära võib märkida ka selle, et olin koolitusel ainuke mees ja see oli juba omaette õnnistus. Ma pole saanud sellisele hulgale naisterahvastele korraga varem grillida. Ütleme lihtsustatult, et see kogemus oli praegust projekti ettevalmistamist ja paberite täitmist väärt – sest koolituse toel olen jõudnud nüüd just nii kaugele, et valmistan ette noorte saatmist Euroopa vabatahtlikusse teenistusse. Kui ma selle esimene kord läbi närin, küll siis kergemaks läheb. Koolituselt esmased teadmised ja uued sõprussuhted hangitud, on nüüd Tartus veel vähemalt kaks kohta, kus vajadusel ööbida saab.

Esimene kogemus Eestis hangitud, sain võimaluse viibida pea nädal aega Hollandis koolitusel „Streetwise“, kus käsitleti programmi ning selle pakutavaid võimalusi juba konkreetsemalt vähemate võimalustega noortele. Ühe suure plussina saab välja tuua selle, et koolitus oli rahvusvaheline ning see andis võimaluse kuulda, kuidas teistes riikides noorsootööd korraldatakse ning milliste probleemidega nemad peamiselt tegelevad.

See koolitus andis programmi Euroopa Noored võimsusele ja suurusele juba hoopis teise mõõtme. Kui Eestis toimunud koolitus oli oma seltskonna, läheduse ja omavahelise arusaamise poolest produktiivsem või vaimule tugevam, siis Hollandi koolitus andis juurde rohkem julgust, eneseületust, enesekindlust ja suurust. Minu jaoks, kes ma varem ei olnud lennukiga lennanud, oli juba Hollandisse lendamine väga lahe kogemus. Õnneks uurisin veel kodumaal olles järele, kuidas ja mismoodi koolituskohta jõuda ning tagantjärele võib öelda, et kõik läks libedalt, kuigi alguses ikka muretsesin ka. Arnhemi linna, Stayokay motelli jõudsingi ma õhtul viimasena, kui väljas juba väga pime oli. Hommikul saime teada, et sloveenlannad olid rongiga valesti sõitnud ning jõudsid südaöö paiku. Sel hetkel mõtlesin, et küll on hea, et kodused oskavad saksa keelt ning tõlkisid vajamineva ära.

Kui kodumaal osalemine andis hea teoreetilise põhja, siis viibimine Hollandis andis praktilise kogemuse ja teadmise muuhulgas sellest, mida tunneb see noor, kes läheb välisriiki vabatahtlikuks. Need kaks koolitust andsid esmase kogemuse, kuidas programmi Euroopa Noored võimalusi kasutada ning arvestada projekti tehase sellega, mida ma ise tundsin.

Koolitustel palju kasutatud kaasamine on minu puhul saanud täit rakendust ning nüüd valmistan juba ise ette esimest vabatahtliku teenistuse projekti.

Umbes sellised nägid koolituspäevad välja

Kommentaariid koolitustel osalenutelt

Keljo Kalmisto, MTÜ Maailma Äärel Jalgu Kõigutades, osales koolitusel "Appetiser"
- An introduction into international youth work; Lerdus 22.-26.11.2007

„Tulevastele ”Appetiseri” koolitusel osalemises kaalujatele soovitaksin seda kogemust kindlasti. Kui mõte oli anda aimu rahvusvahelisest noorsootööst ja tekitada isu rohkema järele, siis seda ta täielikult ka tegi. Tahan pearooga!”

Marilyn Mürk, MTÜ ProjectsAreUs.org, osales koolitusel „Conflict Management for Actors in EVS Projects”, Türgis 15.-21.01.2007

„Sain tunnustust oma tööle ja kinnitust enda jaoks, et teen ikka õiget asja”

Tatjana Bratoljubova, Haabersti Avatud Noortekeskus, osales koolitusel „English Communication Course”, Prantsusmaal 26.02-04.03.2007

„Soovisin parandada oma suhtlemis- ja erialast inglise keelt... Kursus ületas minu ootused, kuna õppimine oli väga intensiivne, erialane ja asjalik, koolitajad olid oma ala asjatundjad ja õhkkond väga asjalik ja positiivne... Sel koolitusel oli positiivne ja julgustav mõju, viimaks läbi rahvusvahelisi ja ka Eesti siseseid noortegruppide vahetusi, tööd vabatahtlikega ja noorsooalgatuslikke projekte. Kavatsen kutsuda vabatahtliku meie noortekeskusesse, et noored näeksid seda võimalust oma silmaga. Noortevahetuste läbiviimiseks on plaanis täpsustada huvigrupid meie keskuses ja siis otsida kontakte esmalt juba tuttavate piiritaguste noorsootöötajate seast”.

„Nagu koolitus ise edukalt näitas, on eesti ja vene noorte lõimumiseks vaja eelkõige ühiseid üritusi, kus noored külge külje kõrval tegutsedes ja suheldes leiavad motivatsiooni integratsiooniks. Vahetult suheldes vabanetakse oma ala-teadlikest hirmudest keele mitteoskamise ja valestimõistmise suhtes”.

Signe Klemmer, Vara Avatud Noortekeskus Lost Place, osales koolitusel „Inimõigused noorsootöös”, Tallinnas 7-9.12.2007

koolitustegevus

Mihhail Tint, Narva Kutseõppekeskus/Skaudiklubi Kajakas, osales koolitusel „Inimõigused noorsootöös”, Tallinnas 7-9.12.2007

„Minu jaoks tõi Euroopa Noored Eesti büroo koolitus taaskord esile selle teema aktuaalsuse. On tähtis, et Eestis elavad vene keelt kõnelevad noored tunnetaksid oma sidet Eesti ja Euroopaga, nende õigustega, mis neil Eestis ja Euroopas on. Sest õigustele tuginedes saab arendada teadlikkust kohustustest ning aidata seeläbi kaasa vene keelt kõnelevate Euroopa noorte väärtuste kujunemisele. Demokraatlik ühiskond ei saa toimida ilma kodanikuaktiivsuset - noored peavad tunnetama, et nad on võrdsed ühiskonnaliikmed. Just sellistele ideedele peaksimegi noorsootöös tuginema ning noortes sellealast teadlikkust arendama”.

„Tulles koolitusele, oli eesmärgiks saada vastused küsimustele:

- kas minu arusaam mitteformaalsest õppimisest on sama üldise arusaamaga?
- mis on võtmepädevus ja selle seos Noortepassiga?
- mis on Noortepass?
- kuidas saan kasutada oma töös mitteformaalset õppimist?

Õnneks nendele küsimustele sain vastused, eesmärk sai täidetud. Aga õnneks/kahjuks tekkisid nüüd omakorda küsimused minu enda jaoks, mida pean veel mõtlema ja lahendama.”

Indrek Palu, Karksi-Nuia Avatud Noortekeskus, osales koolitusel „Võtmepädevuste Õpikoda: Õppimise õppimine ja selle toetamine noortevaldkonnas”, Tallinnas 28-29.11.2007

Eesti osalejad rahvusvahelistes koolitustes Euroopa Noored koolitus- ja koostöökava raames aastal 2007

Üritus	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Saatev organisatsioon	Osaleja nimi
Koolitus "Conflict Management for Different Actors in EVS Projects"	15.-21.01.07	Türgi	Paistu vallavalitsus/ ProjectsAreUs.org	Reet Paumere
koolitus "Conflict Management for Different Actors in EVS Projects"	15.-21.01.07	Türgi	Paistu vallavalitsus/ ProjectsAreUs.org	Marilyn Mürk
koolitus "Dealing with Diversity"	16-21.02.07	Holland	Pirita Vabaaja Keskus	Tatjana Kolesova
Tööpraktika koolitusvaldkonnas	17.-26.02.07	Holland	Ruumiloojad/Euroopa Noored Eesti büroo koolitajad	Piret Jeedas
koolitus "TicTac Training Course"	26.02-4.03.07	Türgi	Lääne Politseiprefektuur	Liilia Mänd
koolitus "TicTac Training Course"	26.02-4.03.07	Türgi	Tallinna Gospelkoor	Virge Viljus
koolitus "TicTac Training Course"	26.02-4.03.07	Türgi	Kultuurikeskus OLLALLAA	Eeva Kilk
koolitus "TicTac Training Course"	26.02-4.03.07	Türgi	Eesti Vaimse Tervise Ühing	Rene Sein
koolitus "English Communication Course"	26.02-4.03.07	Prantsusmaa	Sauga Avatud Noortekeskus	Ave Grenberg
koolitus "English Communication Course"	26.02-4.03.07	Prantsusmaa	Sindi Noortekeskus	Helle Vent
koolitus "English Communication Course"	26.02-4.03.07	Prantsusmaa	Haabersti Vabaajakeskus	Tatjana Bratoljubova
koolitus "Quality Assessment on Risk Management"	26.-30.03.07	Prantsusmaa	Eesti Euroopa Liikumine	Kairi Püss
koolitus „ATOQ"	27.03.-01.04.07	Portugal	Eesti Vaimse Tervise Ühing	Margarita Kerson
koolitus „ATOQ"	27.03.-01.04.07	Portugal	Kuressaare Gümnaasium	Anneli Meisterson

Üritus	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Saatev organisatsioon	Osaleja nimi
koolitus „ATOMIC“	01.-07.04.07	Suurbritannia	Vanem Vend Vanem Õde Eesti Assotsiatsioon/Riigikogu	Anne Ilves
koolitus „INTERCULTRE@ INTERACTION“	14.04-21.04.07	Prantsusmaa	Fotogeneratsioon	Martin Küttim
kontaktseminar „Quality in Cultural Diversity Training“	14.04-18.04.07	Türgi	SA Domus Dorpatensis	Tea Jänes
koolitus „Rural and Isolated Youth“	28.04-04.05.07	Türgi	Taebala Noorte Volikogu	Mariana Mutso
koolitus „Rural and Isolated Youth“	28.04-04.05.07	Türgi	Palade Avatud Noortekeskus/ Pühalepa Vallavalitsus	Heli Tuisk
kontaktseminar „South East Europe Contact Making Seminar“	17.-21.04.07	Suurbritannia	MTÜ Entis/Haabersti Avatud Noortekeskus	Vaiko Mäe
koolitus „Youth Exchanges: Facilitating the Process of Communication in English“	02.-06.05.07	Belgia	Leisi Keskkool	Lilian Väster
koolitus „English Communication Course“	07-13.05.07	Prantsusmaa	Tõlliste Avatud Noortekeskus	Piia Ardel
koolitus „English Communication Course“	07-13.05.07	Prantsusmaa	Kose Kunstikeskus	Tiia Rodi
koolitus „Let’s Meet our Neighbours and the World“	30.05-03.06.07	Prantsusmaa	Rõuge Noorteklubi	Mairi Raju
kontaktseminar „European Voluntary Service Partner Building Seminar“	1.06-3.06.07	Suurbritannia	Diakoonia Aasta Eestis	Aigi Bremse
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Eesti Noorteühenduste Liit	Anni Metstak
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Noored Sotsiaaldemokraadid/ AEGEE-Tartu	Rita Mubarakšina
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Generating Ideas MTÜ	Triin Paavel

Üritus	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Saatev organisatsioon	Osaleja nimi
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Põhja-Eesti Pimedate Ühingu noortegrupp	Kristiina Peetsalu
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Põhja-Eesti Pimedate Ühingu noortegrupp	Julia Kabanova
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Põhja-Eesti Pimedate Ühingu noortegrupp	Ksenia Ess
Euroopa Noortenädal	2.-6.06.07	Belgia	Eesti Päevaleht	Maili Kangur
koolitus „SOHO European Training Course“	13.-17.06.07	Norra	Virumaa info- ja koolituskeskus	Vaike Salveste
koolitus „SOHO European Training Course“	13.-17.06.07	Norra	MTÜ Maailma Lapsed	Anne-Marie Riitsaar
koolitus „SOHO European Training Course“	13.-17.06.07	Norra	Tapa linnavalitsus	Ilona Alla
koolitus „YouthPass Training Course for Interested Organisations“	16.-21.07.07	Suurbritannia	MTÜ Persona	Piret Talur
koolitus „YouthPass Training Course for Interested Organisations“	16.-21.07.07	Suurbritannia	MTÜ Continuous Action	Elen Brandmeister
koolitus „Get Involved 2“	03-08.07.07	Belgia	T.O.R.E.	Ele Priidik
koolitus „Get Involved 2“	03-08.07.07	Belgia	Paide Gümnaasiumi Õpilasesindus	Kristel Päll
koolitus „Get Involved 2“	03-08.07.07	Belgia	Tõrva Gümnaasium	Kadri Koppel
koolitus „Get Involved 2“	03-08.07.07	Belgia	Tõrva Linnavalitsus	Tiiu Madal
koolitus „Europe@Work“	25.-28.06.07	Saksamaa	Haabersti vabaajakeskus	Siret Naber
koolitus „BiTriMulti“	25.-29.07.07	Suurbritannia	Klooga kultuuri- ja noortekeskus	Liina Luik

Üritus	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Saatev organisatsioon	Osaleja nimi
koolitus "BiTriMulti"	25.-29.07.07	Suurbritannia	Sillamäe Laste Loomakeskus Ulei	Irina Kožemjatšenko
koolitus "BiTriMulti"	25.-29.07.07	Suurbritannia	Tartu kutsehariduskeskus	Epp Reedik
koolitus "BiTriMulti"	25.-29.07.07	Suurbritannia	MTÜ Fenno-Ugria Asutus	Kersti Sepper
kontaktseminar "Youth Work in Rural Areas"	06.-10-08.07	Türgi	Viljandi Noorte Meediaklubi	Kristiina Vaarik
kontaktseminar "Youth Work in Rural Areas"	06.-10-08.07	Türgi	AEGEE Tartu	Tuuli Madiberk
koolitus "Coach 2 Coach: Coaching for Youth Participation"	09.-16.09.07	Norra	Tallinna Noorsootöö Keskus	Riina Vaap
koolitus "ImpACT!on – Youth in Action"	10.-16.09.07	Läti	Allika Avatud Noortekeskus	Regina Joosep
koolitus "Ready for Action"	25.-29.09.07	Sloveenia	MTÜ Viljandimaa Noortekeskus	Kaja Hirv
koolitus "Ready for Action"	25.-29.09.07	Sloveenia	Lasnamäe Gümnaasium	Irina Stanovaja
koolitus „Interreligious Dialogue- Mediterranean, Caucasian and European Contexts"	06.-14.10.2007	Türgi	MTÜ ALPS	Veronika Zagvozdkina
koolitus "Get in Net"	06.-11.11.07	Suurbritannia	Young Business Talents	Anna Böstrova
koolitus "Get in Net"	06.-11.11.07	Suurbritannia	Põlvamaa noortekogu	Kadri Pelisaar
koolitus "Get in Net"	06.-11.11.07	Suurbritannia	Lääne-Viru maavalitsus	Mari Vaher
koolitus "EC TC - The European Citizenship Training Course"	12.-18.11.07	Taani	Eesti Noorsootöö Keskus	Tarmo Kruusimäe
koolitus "EC TC - The European Citizenship Training Course"	12.-18.11.07	Taani	Sillamäe Lastekaitse Ühing	Vassili Golikov
koolitus "EC TC - The European Citizenship Training Course"	12.-18.11.07	Taani	Tallinna Noorsootöö Keskus	Ege Kirik

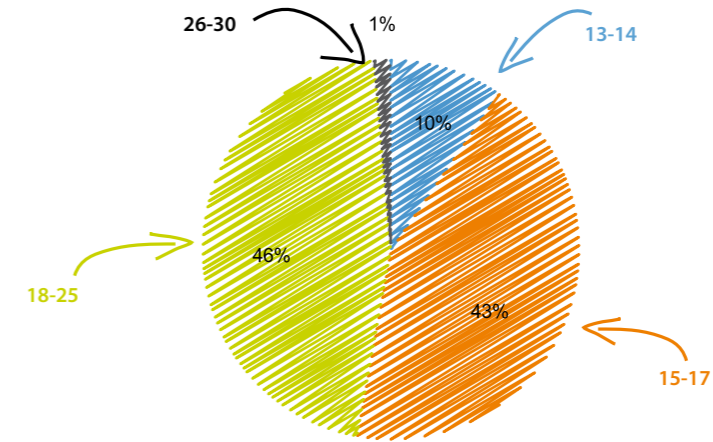
Üritus	Toimumisaeg	Toimumiskoht	Saatev organisatsioon	Osaleja nimi
koolitus "Appetiser - An introduction into international youth work"	22.-26.11.07	Leedu	MTÜ Maailma Äärel Jalgu Kõlgutades	Keijo Kalmiste
koolitus "Training Course for Project Development with SEE, with a Focus on YiA Programme Priorities"	17.-22.11.07	Albaania	Saku Noortekeskus	Egert Klaas
koolitus "Training Course for Project Development with SEE, with a Focus on YiA Programme Priorities"	17.-22.11.07	Albaania	Estonian Youth Project	Madis Masing
koolitus "Training Course on Youth Democracy Projects Development"	04.-09.12.07	Türgi	Põlvamaa Noortekogu	Eveli Tigas
koolitus "Training Course on Youth Democracy Projects Development"	04.-09.12.07	Türgi	Haljala Keskkooli Aukohus	Maarja Heinpõld
koolitus "Streetwise"	15.-20.11.07	Hollandi	Harju Maakohtu Kriminaalhooldusosakond	Kalev Kuljus
konverents "EU Neighbouring Policy and Migrations. The Role of the YIA and Euromed Youth III Programme"	27.11-02.12.07	Hispaania	AEGEE Tartu	Maarja-Liisa Kärp
seminar "Tool Fair"	12.12-16.12.07	Türgi	Euroopa Noored Eesti büroo koolitajad	Elina Kivinukk

Programm Euroopa Noored 2007. aastal Eestis - statistiline ülevaade

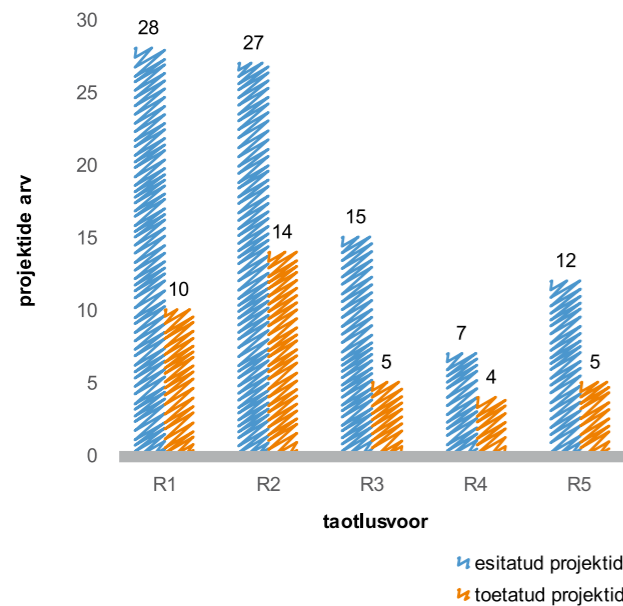
Programm Euroopa Noored 2007.aastal	
esitatud projekte	211
toetatud projekte	129
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	61
eraldatud toetussumma (EEK)	22 501 963

Noortevahetused (alaprogrammid 1.1 ja 3.1)	
esitatud projekte	89
toetatud projekte	38
programmiriikidega (alaprogramm 1.1)	31
maailma noored (alaprogramm 3.1)	7
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	43
eraldatud toetussumma	7 195 994

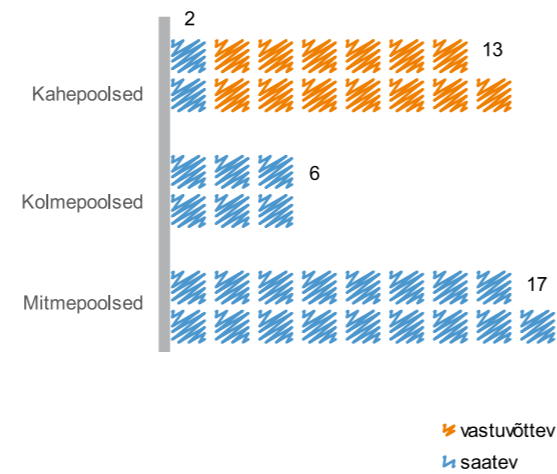
Noortevahetusprojektides osalejate vanus

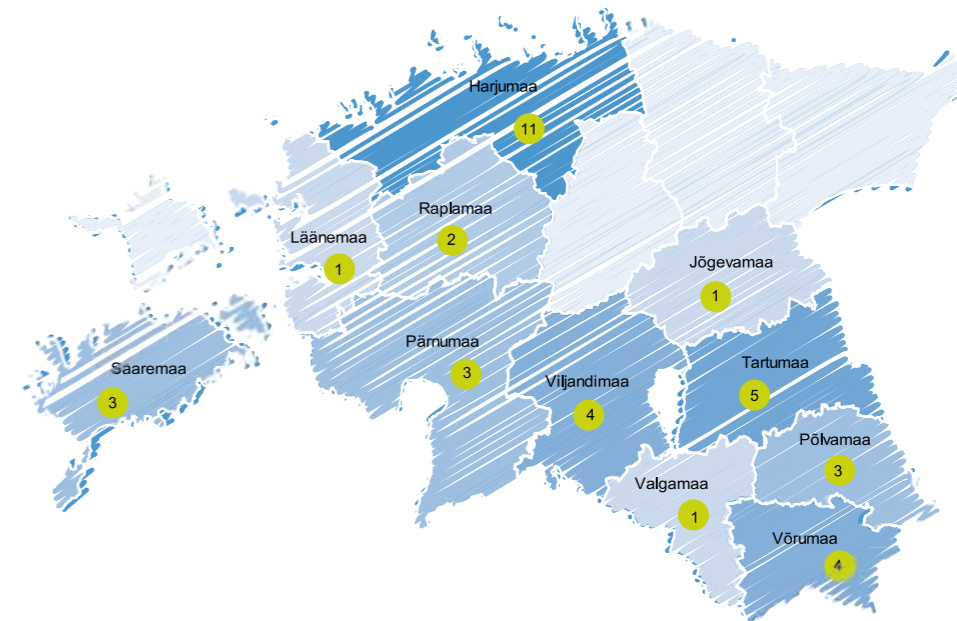
Esitatud ja toetatud noortevahetusprojektid

Toetatud noortevahetusprojektid osalevate riikide arvu järgi

Toetusesaajate päritolu

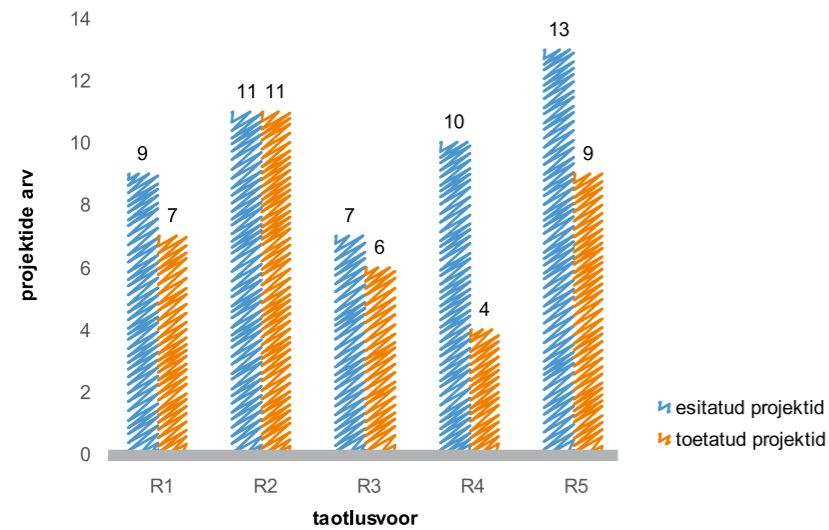

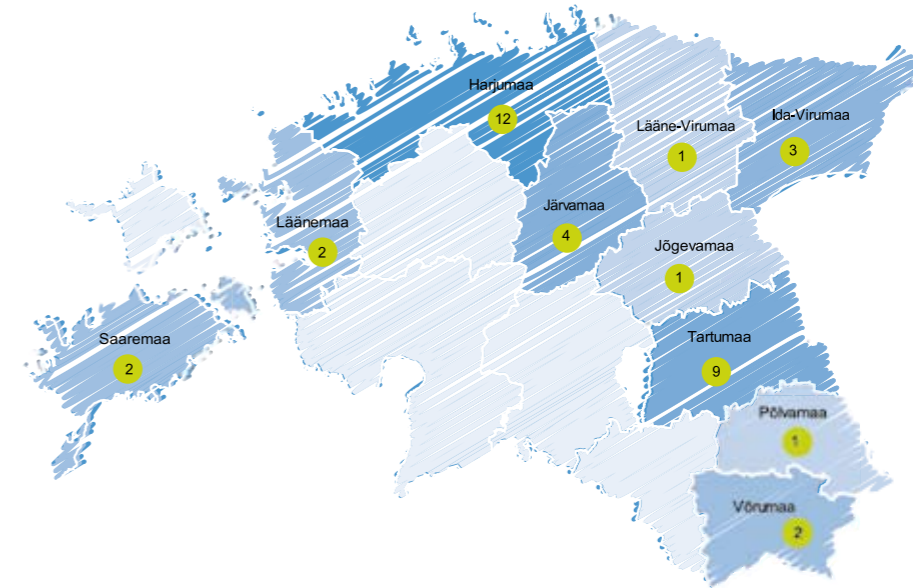
Noortealgatused (alaprogramm 1.2)

esitatud projekte	50
toetatud projekte	37
kohalikud noortealgatused	32
rahvusvahelised noortealgatused	5
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	74
eraldatud toetussumma (EEK)	3 266 199

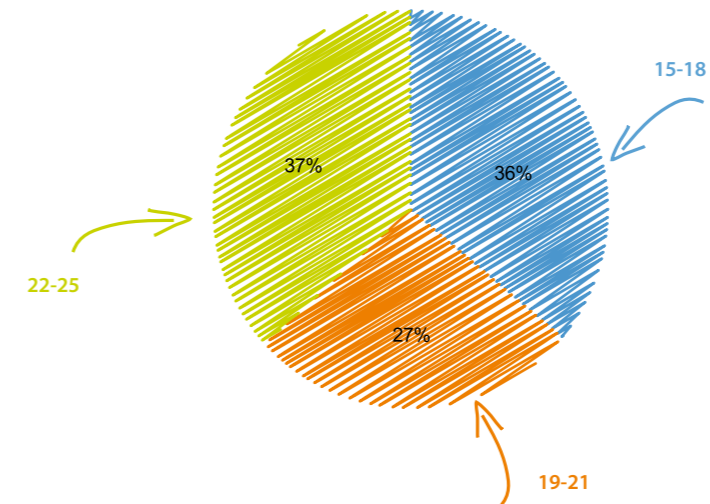
Esitatud ja toetatud noortealgatusprojektid

Toetusesaajate päritolu

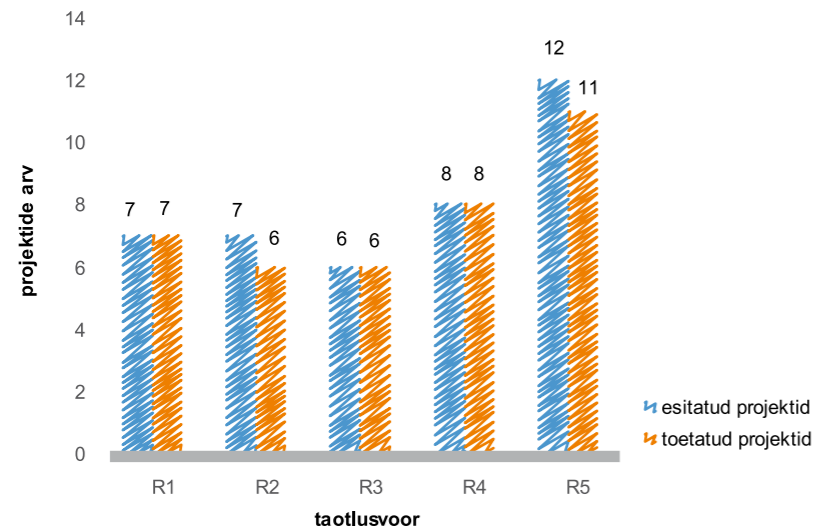

Projektide tuumikgrupi liikmete vanus

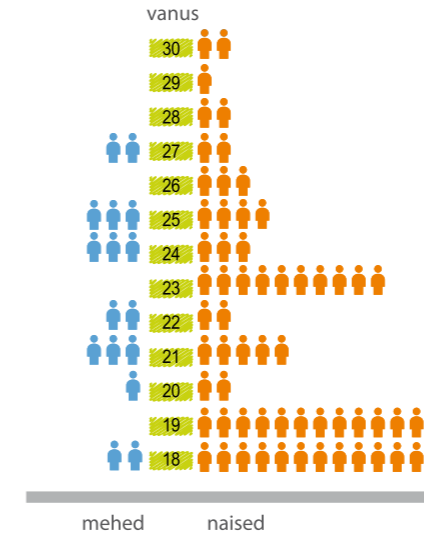

Euroopa vabatahtlik teenistus (alaprogramm 2)	
esitatud projekte	40
toetatud projekte	38
toetatud teenistusi	81
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	95
eraldatud toetussumma (EEK)	8 707 657

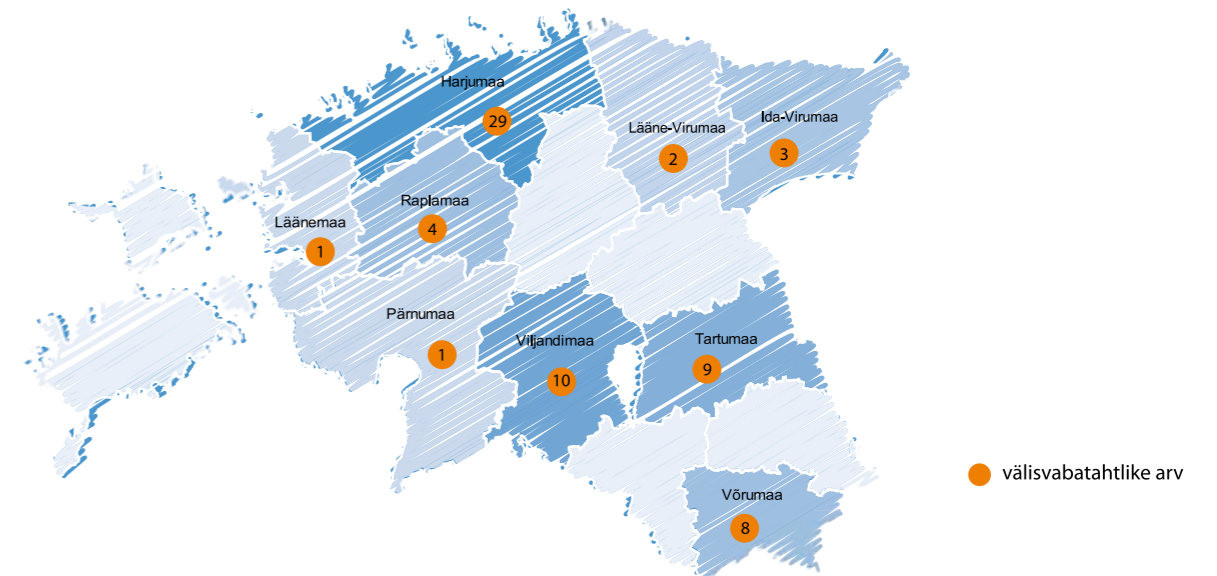
Esitatud ja toetatud vabatahtliku teenistuse projektid

Vabatahtlike vanuseline ja sooline jaotus

Teenistuste toimumiskohad

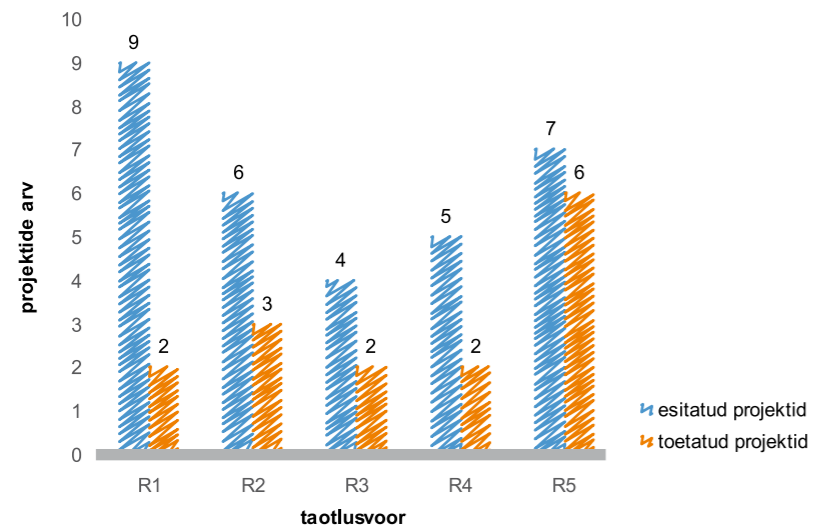

● välisvabatahtlike arv

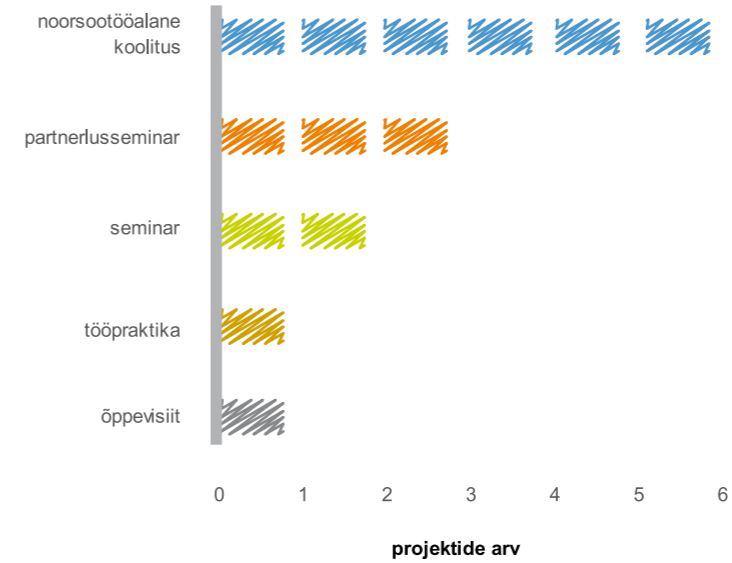
Koolitustegevus ja võrgustikuprojektid (alaprogrammid 3.1 ja 4.3)

esitatud projekte	31
toetatud projekte	15
programmiriikidega (alaprogramm 4.3)	8
maailma noored (alaprogramm 3.1)	7
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	48
eraldatud toetussumma (EEK)	2 739 185

Esitatud ja toetatud projektid

Projektide tüübid

Noorteseminarid (alaprogramm 5.1)

esitatud projekte	1
toetatud projekte	1
toetusprotsent esitatud taotlustest (%)	100
eraldatud toetussumma (EEK)	592 928

Programmi Euroopa Noored raames 2007. aastal toetatud projektid

Toetusesaaja	Projekti nimetus	Eraldatud toetus (EEK)
Alaprogramm 1.1 NOORTEVAHETUSED		

R1

Meremäe Vallavalitsus	Simple Life	368 399
Võru Open Youth Centre	Run to Green Grass	255 257
Öökull MTÜ	Reflections	300 180
Hinokad MTÜ	Life Traces after Us	115 644
Kohila Gümnaasium	International Summer Camp for the Pupils Learning the Nordic Languages./The Saga of the Ship of Thor	257 246
EGEA-Tartu	EGEA - Tartu	66 138
Räpina Ühisgümnaasium	Räpina-Helsinki / Helsinki-Räpina	76 840
MTÜ Agathe	Kohtumine mändide all	101 296
Kokku		1 541 000

R2

Paistu Põhikool	Minu karjäär Euroopas	98 245
RaM5	Variety of Cultural Backgrounds and Youth Sports	225 436
Tallinna Haabersti LO Vaba Aja Keskuse Avatud Noortekeskus	Linnavurled saarel	80 408
Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus	Where DO We Come From? What are We? Where Are We Going?	489 269
Veriora Vallavalitsus (Viluste Põhikooli noortegrupp)	Erinevad, kuid siiski sarnased	55 436
Continuous Action MTÜ	Enjoyable Life	354 552
Prantsuse Sõbrad Saaremaal MTÜ	4 nations for Tolerance and Environment Saaremaa 2007	222 479
Noorteühing Tiib	Healthy Youth - Healthy Europe	226 046

Raplamaa Noored MTÜ	Raha ei kõlba süüa	99 434
Teotahe MTÜ	A Taste of Europe	139 896
Kungla MTÜ	Fun Days of Theatre	56 797
Kultuur ja Perekond MTÜ	Inimõigused ja Solidaarne tegevus	160 456
Pink Tool MTÜ	Wandering Troubadors	19 668
Kokku		2 228 122

R3

Kuressaare Noorte Huvikeskus	Co-operation Project of the Young People in Vammala and Kuressaare	41 370
Taebala valla noorte volikogu	Idast läände	384 609
Noorteühendus JUVENTUS	Which Is More Important - I or Us?	236 733
Tartumaa Rahvakultuuri Keskseks MTÜ	Women and Art in Greece and Estonia during the Centuries	157 796
Kokku		820 508

R4

Pärnu Linnavalitsus	Young Diversity in Old and New EU Countries - the Road to a Deepened Democracy	85 321
Noorteühendus Siin MTÜ	My Europe, Your Europe	89 827
Leisi Keskkool	Experience Foreign Culture through Youth Exchange	80 439
Kokku		255 587

R5

Tantsuklubi Cris MTÜ	Jah tervislikele eluviisidele	62 602
Seiklejate Vennaskond / (Heleri Alles)	From North to South, From East to West... All Unique - Yet So Similar	302 198
Karksi-Nuia Noortekeskus	Tere!	408 126
Kokku		772 926
KOKKU alaprogramm 1.1		5 618 143

Alaprogramm 1.2 NOORTEALGATUSED

R1

Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit MTÜ	Mina	115 125
Haapsalu Kutsehariduskeskus	Etnoturism Haapsalu Piiskoplinnuses	41 639
JCI Tartu MTÜ	Rollufriik	124 999
Helesinine Unistus	Mängime Ruhnus noorsootöö liikuma	102 099
Paide Avatud Noortekeskus	Noortefestival "Algab Suvi 2007!"	126 450
Paide Gümnaasiumi Õpilasmavalitsus (ÕOV)	Noorte Info Mess	104 671
AIESEC Eesti	Maailm Ratastel 3 / World on Wheels 3 (WoW3)	78 000
Kokku		692 983

R2

Noortegrupp Lille Maja noorteaktiiv	Meil on midagi öelda	30 386
Omos MTÜ	Eestlaste hingelised väärtused	90 516
Varstu Noorteklubi Kõgökogo	Ole kes oled!	49 675
Keskmaa Ordu MTÜ	Muinaslooline noorte rolli- ja seiklusmäng "Beleriandi lood II"	49 158
Young Business Talents Estonia MTÜ	Learn by Doin FUN	127 999
Tartu Vangla	Ma olen teiselpool	100 957
Tähe Noorteklubi MTÜ	Tantsumüsteerium "Jää Ellu"	115 959
Noorte vaba aeg MTÜ	Minors Are Not Minor	122 460
Fotogeneratsioon (noortegrupp)	LooVuS@FoTo.ee	42 390
Prodance Tantsukeskus MTÜ	Rahvusvaheline Tantsufestival "Art of Movement"	37 799
IPS Eesti MTÜ	Tuumaenergeetikaalase teadlikkuse tõstmine	81 561
Kokku		848 860

R3

Noortekeskus KOHT MTÜ	KOHT spordis = KOHT elus?	54 207
Loovkeskus MTÜ	Noorte Kunstide Festival "Midagi Muud..."	50 000
V.I. Training Association	Jaga Tähevalgus teistega!	119 255
Saaremaa harrastussportlased	sporditeatmik "SPORT 24/7"	50 000
Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon MTÜ	Estonian Deaf Movies	26 649
Varstu Noorteklubi Kõgökogo MTÜ	"Hing"	135 097
Kokku		435 208

R4

Ajaloolise Rekonstrueerimise Klubi Valhalla MTÜ	Ajaloolise Rekonstrueerimise Klubi "Valhalla"	139 195
Noorteklubi Koos-Bmecte	Eriahvustest noorte ühendamine mitteformaalse õppega ühiskondlikult olulistel teemadel	12 780
Tähe Noorteklubi MTÜ	Noored vanemad tegudele!	115 276
Andre Laine Team MTÜ	Showtantsupidu, Meie Ambitsioonid	125 000
Kokku		392 251

R5

Toetuspunkt MTÜ	Saab ka vitsata	62 300
Leisi Keskool	From Sheep to Dress	202 537
Rahvaliidu Noored MTÜ	Väikesest mõttest suur rõõm	77 800
Loovkeskus MTÜ	Noori motiveeriv koolitussüsteem	108 295
Noorteühendus Juventus MTÜ	Täht on sündinud	99 810
Loomingulise Arengu ja Vaba Aja Veetmise Keskus Gagarin MTÜ	Seebikarbi ralli	45 000
Paide Avatud Noortekeskus	Kasutatud kasulikuks	126 705
Avinurme Keskooli Õpilasesindus	Tänapäeva noorte hävitav eluviis	49 500
Noortegrupp RAMIL / (Triinu Põdramägi)	Ramil	124 950
Kokku		896 897
KOKKU alaprogramm 1.2		3 266 199

Alaprogramm 2
EUROOPA VABATAHTLIK TEENISTUS

R1

Maarja Küla	Lauris Geurden	132 621
ProjectsAreUs.org MTÜ / Paistu Vallavalitsus	George Ruadze	212 481
ProjectsAreUs.org MTÜ / AIESEC Eesti MTÜ	Alisa Logofatu	
Rõuge noorteklubi MTÜ	Frederic Vigier	117 897
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ	Brett Orloff	84 100
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ	Reele Rannamäe	105 145
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ	Veikko Lumi	92 393
Continuous Action MTÜ / Raasiku Vallavalitsus	Ruben Fuentetaja	
Continuous Action MTÜ / Raasiku Vallavalitsus	Zegaoui Idir	342 348
Continuous Action MTÜ / SOS Lasteküla Eesti Ühing MTÜ	Mikel Spiro	
Continuous Action MTÜ / Loesje Eesti MTÜ	Mihail Skipsky	
Kokku		1 086 985

R2

Pahkla Camphilli Küla	Annika Borgmann	
Pahkla Camphilli Küla	Sanna Wännström	351 876
Pahkla Camphilli Küla	Martha (Larissa) Van Elk	
BRAVO - Youth Support Organisation NGO	Heidi Taal	141 289
Continuous Action MTÜ / Lasteaed Kullatera	Elina Sutela	
Continuous Action MTÜ / Asunduse Lasteaed	Katrin Hirsch	314 184
Continuous Action MTÜ / Asunduse Lasteaed	Dorota Brezezinska	

Maarja Küla	Barbara Zöller	115 472
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Kohtla Nõmme Children's house	Renata Krizmanic	736 407
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Rakvere Social Support Organisation	Svenja Höner	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Edu Valem MTÜ / VK Eragümnaasium	Ella Karapetyan	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Klooga Culture and Youth Centre	Stefan Schmid	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Edu Valem Kindergarten MTÜ	Christian Augsburg	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ	Saska Boktanova	568 128
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Haapsalu kogudus	Cathleen Laitenberger	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Municipality of Tapa	Benno Wahler	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse kogudus	Marlene Sinhuber	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Viljandi Lasteabi- ja Sotsiaalkeskus	Maria Beier	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Võru lasteaed Pääpikk	Christa Schulz	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Võru lasteaed Pääpikk	Anja Harbecke	2 227 356
Kokku		

R3

Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Lasteaed "Pääpikk"	Patty Huijgens	494 824
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Viljandi Lasteabi- ja Sotsiaalkeskus	Marie Gabolde	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Päevakeskus Vinger MTÜ	Andrea Eimannsberger	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Võru Open Youth Centre	Felix Schumacher	

ProjectsAreUs.org MTÜ	Courtney G. Lobel	245 573
ProjectsAreUs.org MTÜ / AIESEC Eesti MTÜ	Inna Kostiuik	
Eesti Euroopa Liikumine MTÜ	Maarja-Eeva Mändmets	111 013
ALP Satellite MTÜ	Helene Ewert, Dorothea Felicitas Cremer	242 835
Continuous Action MTÜ	Kadri-Hele Johanson	174 616
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / International Youth Club	Monika Baranowska	754 166
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Kindergarten Midrimaa	Maxence Jaunet	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Maidla Children's House	Annette Peters	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Tallinna Children's House Kopli Shelter House	Nathalie Frimat	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	Harmonie Menager	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Viiratsi Lastekodu		
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Self-Help and Advisory Center for Senior Citizens		2 023 027
Kokku		

R4

Continuous Action MTÜ		174 616
Eesti Euroopa Liikumine MTÜ	Juta Tõevere	133 559
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYes MTÜ / Ida Virumaa County's House of Disabled People	Denise Schellner	84 809
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Kindergarten Midrimaa	Silvia Huber	
Noortevahetuse Arengu Ühingu EstYes MTÜ / School for Young Manager	Bettina Egger	

toetatud projektid

BRAVO - Youth Support Organisation NGO	Maris Aarna	87 652
BRAVO - Youth Support Organisation NGO	Maarit Nõmm	87 574
Youth Centre of Viljandi	Kristiina Vaarik	108 415
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Päevakeskus Vinger MTÜ	Valentina Pretto	228 135
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Lasteaed "Päkapikk"	Lou Desoeuvres	
Foundation Maarja Village	Jonathan Jeromine	125 407
Kokku		1 030 167

R5

Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ	Mirjam Matiisen	152 633
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYes MTÜ	Zoi Mylona	
Noortevahetuse Arengu Ühing EstYES MTÜ / Väana Children and Youth Home	Elena Kudashova	192 140
ProjectsAreUs.org MTÜ / Paistu Vallavalitsus	Cristina Villamar Alonso	79 485
Tähe Noorteklubi MTÜ	Jaanika Palm	118 601
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Viljandi Lasteabi- ja Sotsiaalkeskus	Julia Fischer	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Viljandi Lasteabi- ja Sotsiaalkeskus	Regina Schmitt	433 802
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Lasteaed "Päkapikk"	Elodie Teyssier	
Diakoonia Aasta Eestis MTÜ / Lasteaed "Päkapikk"	Magdalena Balzarek	
Öökull MTÜ	Joao Caridade	242 053
Öökull MTÜ	Olatz Arruti	
Tallinn Youth Work Centre	Ifat Shaltiel	156 779
Tallinn Youth Work Centre	Zsofia Szirazy	

Noorteühendus Siin MTÜ	Yulia Samoshkina	245 276
Noorteühendus Siin MTÜ	Luis Martinez	
Continuous Action MTÜ	Ingrid Leinus	
Continuous Action MTÜ	Emer Edenberg	337 497
Continuous Action MTÜ		
Continuous Action MTÜ / Asunduse Lasteaed	Catherine Voll	
Continuous Action MTÜ / Asunduse Lasteaed	Nvard Kocharyan	307 237
Continuous Action MTÜ / Pärnu Õppenõustamiskeskus	Line Jakobsen	
Continuous Action MTÜ / Saku Huvikeskus		
Together Estonia MTÜ / Narva Noortekeskus		
Together Estonia MTÜ / Narva Noortekeskus		
Together Estonia MTÜ / Narva Noortekeskus		74 619
Together Estonia MTÜ / Narva Noortekeskus		
Together Estonia MTÜ / Narva Noortekeskus		
Kokku		2 340 122
KOKKU alaprogramm 2		8 707 657

Alaprogramm 3.1
MAAILMA NOORED

R1

Living for Tomorrow NGO	East-West Youth Together Against HIV/AIDS	122 841
Life Zone NGO	Let's Recycle Us!	322 555
Kokku		445 396

R2

MTÜ Noortekeskus KOHT	Promoting a Healthy and Active Lifestyle	272 689
Kokku		272 689

R3

Viljandi Paalalinna Gümnaasium	Elu vägivallata	250 862
MTÜ Noorte Omaalgatuse Toetamise Organisatsioon - ESN	Self-development for Social Progress	128 005
Estonian UNESCO Youth Association	YiA 4 U	166 683
Kokku		545 550

R4

Valdeku Arengukeskus MTÜ	Welcome to Tallinn	120 792
Together Estonia MTÜ	New Partnerships for South-East Europe Exchanges	274 097
Kokku		394 889

R5

Noorsooühing Rõuge Noorteklubi	Üks kõigi, kõik ühe eest! (One for all, all for one!)	243 086
Teater Max Moda MTÜ	Ecology and Fashion	245 026
Baltic Armenian House MTÜ	Minorities Integrated in Europe CMS	307 424
European Movement Estonia NGO	Better Cooperation - Better Future	153 102
Estonian UNESCO Youth Association	Pay It Forward: Tools and Methods of Youth Work	216 080
Trajectory@ Noorteorganisatsioon MTÜ	1001 Rights for Dialogue EuroMediterranean Training Course on Human Rights Education	340 736
Kokku		1 505 453
KOKKU alaprogramm 3.1		3 163 977

Alaprogramm 4.3
KOOLITUSED JA VÕRGUSTIKUPROJEKTID

R1

Empower Station Youth Group	Kids in Action. The Role of Educators Promoting Children Rights Education	274 598
Islander MTÜ	Young and Active Citizenship - Rural and Youth Development	239 330
Kokku		513 928

R2

Hariduse ja Arengu Keskus MTÜ	Play vs Learn	226 485
HeadEst MTÜ	Building Democracy Project Partnership	18 619
Viljandi Maavalitsus	Choose Your Best Way to the Future and Keep Going	23 454
Kokku		268 558

R4

Eesti Maaülikooli Keskkonnakaitse Selts (EMÜ KÜS)	Non Formal Education for a More Sustainable Europe	214 890
Kokku		214 890

R5

Kuressaare Noorte Huvikeskus	Noorsootöö ideevahetus Rumeenia-Eesti	9 857
Fims Alliance	EYR (European Youth Rendezvous)	145 826
Kokku		155 683
KOKKU alaprogramm 4.3		1 153 059

Alaprogramm 5.1
NOORTESEMINARID

R5

Eesti Väitluselts MTÜ	European Universities Debating Championships 2008	592 928
Kokku		592 928
KOKKU alaprogramm 5.1		592 928
PROGRAMM EUROOPA NOORED KOKKU 2007. aastal (EEK)		22 501 963

**"R" numbriga tähistab taotlustähtaega (R = round ing k):

R1 - 1.veebruari taotlustähtaeg

R2 - 1.aprilli taotlustähtaeg

R3 - 1.juuni taotlustähtaeg

R4 - 1.septembri taotlustähtaeg

R5 - 1.novembri taotlustähtaeg

Euroopa Noored Eesti büroo algatusena valmis 2007. aastal **Väärtuste kogumik**. See on kogumik, kust leiad filme, infot, muusikat, mõtteteri ja kõik nad keerlevad väärtuste ümber.

See on kogumik, mida võid omaette nohisedes uurida, aga samahästi sobib see õhtu sisustamiseks sõpradega. On, mida vaadata ja arutada.

Veelgi enam – mõni ärgas õpetaja võib seda kasutada oma tunnis diskussiooni äratamiseks. Teemad sobivad vast enim kodanikuõpetuse tunnis käsitlemiseks, kuid tahtmata seada siinkohal piire, jätame vaba valiku.

Kogumiku DVDga saad tutvuda siin, bukleti tekste on võimalik lugeda aga Euroopa Noored kodulehe (<http://euroopa.noored.ee/valjaanded>) vahendusel.

<http://euroopa.noored.ee>

Haridus- ja Teadusministeerium **ARCHIMEDES**
sihtasutus

Haridus ja kultuur

noheline trükis

Trükitud FSC sertifikaadiga paberile looduslike õlide
ja vaikude baasil valmistatud värvidega ©Ecoprint